

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Moralia in expositione Iob, pars II (libb. 6-10) - Cod. Aug.
perg. 2**

Gregor <I., Papst>

[S.l.], 801-815

Liber 6

[urn:nbn:de:bsz:31-97725](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-97725)

INIPIIT
 INEXPO
 SITIONE
 BEATIIOB
 MORAM
 LIACRE
 TORIIP
 CONTEM
 PLATIONE

SVAAD
 IMPARS
 SEIVN
 DAMIBRI
 OVINOVE
 DOCRM
 TIAS
 AMENO

Tibaugie maions

SERVATA
HISTO
RIÆ VERI
TATE

BEATI IOB

DICTA AMICO

RVMOVE ILLIVS

MYSTICA PRO

POSVI INTER

PRETATIONE

DISCVTERE,

Quia cunctis uera
scientibus liquet
quod redemptorem
anxiosum totis suis
solicitudinibus curam

sacra scriptura prouide
tere. eumque per electos
omnes. & per eius scilicet
studium nembra signans

Vnde & huiusmodi beatus
Iob Latino eloquio dolens
dicitur. Ut per eius
& nomen & uulnera
redemptoris nri passio
ne designetur

De quo propheta ait
Iere languores nostros
ipse tulit. & dolores
nostros ipse portauit

Cui temptator ablati
omnibus & senior
& filios occidit

Quia non solum iudaicum
populum & timore
resistentem. sed ipsos
quoque apostolos. In suo
amore regeneratos
passionis eius tempore.
telo perfidie percussit

Vulnera beati Iob
corpus acceritur. quia
redemptor noster

configi clavis. In crucis
 patibulo non de dignatur.
N planta autem pedis
 usq; ad uerticem uulnera
 suscepit. Quia sc̄am
 ecclesiam quæ corpus
 eius est. Non solum
 per extrema & ultima
 sed usq; ad summa
 membra persecutione
 seu uens temptator
 affligit. **U**nde & iam
 paulus dicit.
Compleo ea quæ desunt
 passionum xpi in carne
 mea. Cui suadere
 uxor ad maledicendū
 nititur. Quia carna
 les quicq; intra sc̄am
 ecclesiam adiutores
 callidi temptatores
 existunt. Quæ enī
 eum ad maledicendū
 prouocat. Uita carna
 lium de signat.
Quia ut supra diximus
 intra sc̄am ecclesiam

incorrectis moribus
 positi. quo per fidem
 bonis iuxta sunt. eo
 per uitam durius
 præmunt. Quia
 enim quasi fideles uitare
 nequeunt. a fidelibus
 tanto dèrius. quanto
 & interior tolerantur.
Amici uero illius qui quasi
 ad consolandum
 ueniunt. Sed ad uerba
 aspere inuentionis
 excedunt. Hereticos
 sp̄ciem tenent qui
 contra bonos dñm dum
 defendere nituntur.
 offendunt.
Hæc itaque superius
 latius dicta. Nunc
 breuiter studii ex mys
 tica designatione
 succingere. Ut lector
 meus ex ipsa ac apli
 catione memine. ut
 me in hoc opere sp̄ali
 Intellectui de suis

24
Et tamen cum utilitatib:
usus postulat. Subtiliter
quoq; studeo historiae
uerba discutere.

Cum uero necesse est
simul utroque complex
tor. ut spiritales fruc
tos Allegoriae germi
nae. Quos tamen
& radice historiae
ueritas producit.

Micos uero beati Iob.
quos hereticorum
tenere speciem diximus.
Indictis suis Nequaquam
per omnia reprobamus.

Quia dum per supernam
sententiam contra
eos dicitur. Non estis
loquuti coram me recte.

& protinus additur.
Sicut seruus meus Iob.

Profecto liqueat quia non
omnino despicitur
quod ex melioris compari
batione reprobat.

In reprehensione quippe

eius incaute delabuntur.
Sed tamen quia tanti uiri
amici sunt. & familia
ritate illius mystica
multa didicerunt.

Unde sicut superius dixi
mus eorum uerbis etiam
paulus utitur. & haec
In adsertionis suae adu
torum adsumens. pro
lata ex ueritate testatur.

Quae tamen ueritate
recte reprehendit. quia
quam libet fortis
sententia contra scilicet
uisum proferrari non
debit. Possunt ergo
mystice helifaz uerba
pensari. quibus ad
beatum Iob loquitur
dicens.

Ego uidi stultum

„ firma radice & maledixi
„ pulchritudinem
„ eius statim.

Stultus quippe Iudaeorum
populus & tunc.

qui ipsam incarnationem
presentiam aeternae sapi-
entiae spreuit. Quia
quasi firma radice con-
ualuit. Quia electorum
vitam temporaliter
extinguendo superauit.

Sed hunc helifaz maledi-
cendo dispicit. Quia
nimirum omnes heretici
quorum tenere speciem
amicos beati iob diximus.

Cum de nomine xpi glo-
riantur. Iudaeorum
perfidiam ex auctori-
tate reprehendunt.

De quo stulto protinus
subditur.

LONGE FIENT FILII
eius a salutem

Fili huius stulti sunt
Omnes qui perfidiae
illius praedicatione
generantur. Qui scilicet
a salute longe
sunt. Quia & si tem-
poralem vitam sine

afflictione percipiunt.
aeterna grauius ultione
feriuntur. Sicut de
eisdem filius illius dicitur.

Vae uobis scribae & phari-
saei ypochritae qui in eu-
ritis mare & aridam
ut faciatis unum pro-
silitum. & cum fuerit
factus. faciatis eum
filium gehennae duplo
quam uos

SEQUITUR

ET CONTERENTUR IN
porta. & non erit
qui eripiat.

Quis alius portae nomine.
Nisi mediator di &
hominum debet
Intellegi. Qui ait.

Ego sum ostium. per me
si quis intrauerit
saluabitur. Filius
igitur huius stulti
extra portam profi-
ciunt. In porta con-
terentur.

3^v
Quia prave iudeorum
soboles ante mediato-
ris aduentum in legis
observatione florue-
runt. Sed in ipsa
redemptoris nri prae-
sentia adiunitatis obse-
quio perfidiae suae meri-
tis repulsi ceciderunt.

Quos nimirum non est
qui eripiat. Quia
scilicet dum ipsum
redemptorem extin-
guere persequendo
conati sunt. oblata
sibi remedia ereptionis
absconderunt.

De quo bene subditur.

Cuius messem fa-
melicus comedit. &
ipsum rapit & armat.
Huius enim stulti messis
fuerat. sacrilegis
eloquia. Quaedam
namque spicarum grana
sunt. uerba propheta-
rum: quae stultus

habuit. sed non comedit.
Quia iudaicus populus
Legem quidem uerbo tenus
tenuit. sed per fatuitatis
fastidium ab eius intellec-
tu ieiunauit.

Huius uero stulti messem
famelicus comedit. quia
nimirum gentilis popu-
lus uerba legis intellegen-
do edidit. Adque plebs
iudaica sine intellectu
laborauit. Hos fame-
licos fidei dñs praeuidit.
cum per euangelium dixit.

Beati qui esuriunt & sitiunt
iustitiam. quoniam ipsi satu-
rabuntur.

De his famelicis anna
prophetae dicitur.

Repleti prius pro panibus
relocauerunt. & fame-
lici saturati sunt.

Sed quia messem perdidit.
Recte sublungitur. quali-
ter & iam ipse stultus
perit. cum dicitur.

Et ipsum rapit asmatu
 Antiquus hostis iudaicum
 populum asmatu rapuit
 quia in eom vitam fidei
 fraudulentem suggestio
 nis laculis et tunc exit

Ut unde se inherere do crede
 re. Inde eius ordinationis
 repugnare. Quod pro
 facto discipulos ueritas
 premonet dicens

Uent hora ut omnis qui
 interficit uos arbitretur
 se obsequium prestare do
 sequitur

ET BIBENT SITIEN

diuitias eius
 Quis stulti diuitias sitien
 tes bibunt. quia fluen
 tis sacre eloquutionis
 que iudaicus populus
 in superbie ostentatio
 ne possiderat. Conuer
 se gentilium mentes
 inrigantur. Unde
 & eis per prophetam
 dicitur

Omnes sitientes uenite
 ad aquas. & qui non ha
 bent argentum propeate

Quia enim argenti uocabu
 lo eloquia diuine signat

Psalmista testatur dicens
 Eloquia dni eloquia
 casta argentum igne
 examinatum

Qui ergo argentum non
 habent ad aquas uocant

Quia nimirum gentilitas
 que scripture sacre
 precepta non acciperat
 sacri eloqui inundatio
 ne satiatur. Quam

tanto nunc auidius
 patitur. quanto hanc
 diu sicca sitiebat

Eadem ergo diuina eloquia
 & messes & diuitie
 uocantur. Messes
 quia ieiunam mentem
 reficiunt. Diuitie
 qui magna nos morum
 honestate componunt

Eadem & comedi dicuntur

44
& bibi. Quia nimirum
dum quaedam in eis obscu-
ra sunt. quae non nisi
interpretata intelle-
gimus. Haec quasi man-
dendo gluttimus; dum
quaedam uero ad intel-
legendum facilia ita
sumimus ut inuenimus.
Ea quasi non mansa bibi-
mus. quia non infracta
sorbemus. Haec sub
Intellectu mystico breue
locutione transcurri-
mus. Nequid forsitan
praeterisse uideremus.
Sed quia beati iob amici
esse non possunt. Nisi
in quibusdam quoque
magna morum hones-
tate fulgerent. Restat
ut in eorum uerbis uir-
tutem sensuum mora-
liter sequamur.
Quatenus dum loquutio-
nis eorum pondus
discutitur. cuius doctryne

fuerint ostendatur.
Ego uidi stultum
firma radice & malaxi
pulchritudinem eius statim.
Quasi firma radice stul-
tus interra figitur.
quia totis desideriis
interreno amore solidat.
Unde & primus can-
ciuitate interra con-
struxisse describitur.
Ut aperte monstra-
retur. quia ipse interra
fundamentum posuit.
qui a soliditatem caeles-
tis patriae alienus fuit.
Quasi firma radice
stultus at tollitur.
quando hic temporali
prosperitate fulcitur.
ut omne quod apparet
adsequatur. Nouerit
nulla sustineat. con-
tra infirmos sine
repugnatione pualet.
Bene agentibus & auc-
toritate contradicat.

Ad maiora commoda &
 peiore semper actione
 perueniat. Ut unde
 uitam uitae deserit. In
 de ad tempus felicior
 uiuat. Sed cum ma
 los flores infirmi
 conspiciunt trepidant
 & apud semetipsos pec
 cantium prosperitate
 turbati intus ingressib;
 mentis nutant.

Quorum profecto specie
 sumpsit psalmista
 cum diceret.

Mei autem paene moti
 sunt pedes. paene effu
 si sunt gressus mei
 quia zelavi in peccato
 ribus. pacem peccato
 rum uidens.

Cum uero eorum gloria
 forte accipiunt. pro
 tinus que post gloriam
 pena sequatur ad ten
 dunt. & alta intus
 cogitatione despiciunt.

hoc quod superbi foras
 fastu uacuae inflationis
 intumescunt. Bene
 ergo dicitur. Ego uidi
 stultum firma radice
 & maledixi pulchritu
 dinem eius statim.

Pulchritudine quippe
 stulti maledicere est.
 eius gloriam & conside
 rata damnatione
 iudicare. Quia atro
 cius intonimentis obsui
 tur. quo altius in pec
 catis elebatur. Quia
 transit quod extollitur
 per manet quod punitur.

Quia honoratur in uia
 in peruentione damna
 bitur. & quasi per
 amoena prata ad
 carcerem peruenit.
 qui per presentis uitae
 prospera ad interitum
 tendit. Notandum
 uero quod cum stulto
 pulchritudinem

5^r

maledixisse diceret.
 Adidit statim.
Mos namque humane & in
 firme mentis est. Ut cum
 earum rerum quas respi
 cit qualitate. uarietur.
Sæpe eius iudicium cum
 ipsa presentis rei specie
 indicetur. & iuxta hoc
 quod aspicit intentio
 illius sensusque formetur.
Namplerumque nonnulli
 dum quorundam gloria
 cernunt. eiusdem aspec
 tibus delectantur.
Hanc magnum aliquo
 existimant. seq: ut talia
 mereantur & optant.
Cum uero gloriosos quosq:
 aut delectos subito
 aut fortasse & iam
 morientes aspiciunt.
Quia humana gloria
 omni modo nihil sit.
 cum gemitu fatentur.
 Ita ut protinus dicant.
Ecce quam nihil est homo.

Qui hoc nimirum rectius
 dicerent. sic in gloria
 hominem cerneret. tunc
 eius interitum cogitantes
 transeuntem potentiam
 nihil esse sentirent.
Tunc quippe est humana
 elatio pensanda. quam
 nihil sit cum sese super
 cæros successibus & tollit.
Tunc considerandum est.
 quo cursu felicitas trans
 uolet. cum ante humanos
 oculos quasi per manens
 pollet. Nam gloria
 morituri nihil esse. In
 ipsam iam mortem
 pensare infirmi quilibet
 possunt. Tunc enim
 ei & iam illi derogant.
 qui hanc & usque ad mor
 tem sequentes amant.
Bene itaque dicitur.
 " **E**COUIDI STULTVM
 " firma radice & maledixi
 " pulchritudine eius statim.
Acsi aperte diceret.

Contra stulti pulchritudine
 moram in maledictione
 non habui. quia cum
 hanc censesem simul & a

penam sequentem uidi.
 Non enim statim maledi
 cessem. si qua me glorie
 illius delectatio tenuisset.

Sed sine tarditate male
 dixi. quia supplicia
 mansura conspiciens
 eius potentiam sine dubi
 tatione reprobabi.

Sed quia iniqui quique
 quod plus in hoc mundo
 proficiunt. plures secum
 ad interitum trahunt.

Recte subditur.

LONCE FIENT FILII
 eius a salute.

Fili quippe stulti sunt.
 qui in ambitione huius
 seculi. & eius limitatio
 ne nascuntur.

Qui profecto a salute tan
 to longius fiunt. quanto
 in perperatione nequi

tae. nulla infirmitate
 feruntur. De quibus
 bene additur.

ET CONTERENTUR
 in porta & non erit
 qui eripiat.

Nam sicut urbis adit
 porta dicitur. Ita est
 dies iudicii porta regni.
 quia per eum ab electis
 patrie gloriam intrat.

Unde & hunc diem cum
 ad retributionem scie
 ecclesie salomon pro
 pinquare conspiceret
 dixit. Nobilis impor
 tis uir eius. quando
 sederit cum senatoribus
 terre. Vir quippe e
 ecclesie. humani gene
 ris redemptor. qui in
 portis se nobilem osten
 dit. quid spectus prius
 in contumelias & tunc
 sed in ingressu regni
 sublimis apparebit.

Qui cum terre senatorib:

Handwritten marginal note in a smaller script.

64
Respondeat quia iudicii senten-
tiam cum sanctis eiusdem
ecclesie predicatoribus
decesse. Sicut ipse
In euangelio dicit
Vos qui secuti estis me. In re-
generatione cum sederit
filius hominis in sede
maiestatis sue. Secler-
tis & uos super duodecim
sedes iudicantes duode-
cim tribus israel
Quod esaias quoque longe
ante preueniens ait.
Dñs ad iudicium ueniet
cum senioribus populi sui.
De his portis salomon
iterum dicit. Dabit ei
defructum manuum
suarum. & laudent
eum in portis opera eius.
Tunc quippe scilicet ecclesia
defructum manuum
suarum accipit. cum
eam ad percipiendam
celestia laboris sui retri-
butio ad tollit.

Tunc eam sua opera in por-
tis laudant. quando eius
membris in ipso regni
aditu dicitur. Esuriui
& dedistis mihi manducare.
Sitiui & dedistis mihi bibere.
Hospes eram. & col-
legistis me. Nudus & ope-
ruistis me. & cetera.
Fili igitur huius stulti ante
portam elati sunt. Sed
in porta conterentur.
Quia amatores huius
seculi in presenti uita
superbiunt. Sed in ipso
regni aditu aeterna
anim aduersione feriuntur.
Bene autem subditur.
ET NON ERIT QUI
ERIPIAL
Illos quippe ueritas ab
aeterna aduersitate
eripit. quos in tempo-
ralibus prosperis per
disciplinam premit.
Qui ergo nunc tenuit
premi. tunc non ualē

eripi. Quia iniqui eum
quem per disciplinam
habere neglegunt patre.
ad afflictionis suae tempore.
per adiutorium non in
ueniunt exceptorem.
sequitur.

CVIVS MESSEM

famelicus comedit.
Hab& etiam stultus messem.
quando iniquus quisque
donum recte intellegen
tia accepit. Scripturae
sacrae intellegentur
doc&ur. Bona loqui
tur. sed tamen nullo
modo hoc quod dicit
operatur. Verba di
profert. Ne tamen
diligit. Laudando
& agerat. uiuendo
calcat. Quia ergo
stultus iste recte intelle
git & dicit. sed tamen
haec operando non
amat. Messem ha
bendo ieiunat. quia

nimirum famelicus comedit.
Quia his qui ad omnia scis desi
deris anhelat. dicit
quod audit. agit quod
didicerit. Et dum
doctoris prauis secta
praedicatione reficitur.
quid aliud quam stulti
fruge faciat. Annon
famelicos suos ueritas
ut stulti messem come
derent ad monebat. cum
per desideria sua fla
grantibus de pharisaeis
preceperit dicens.

Quae dicunt facite. iuxta
uero opera eorum nolite
facere. Ac si aperte
dicer&. Verbi messem
loquendo & colunt. sed
hanc male uiuendo
minime contingunt.
Uestram ergo famem
messes ista reficiat.
quia uobis hanc per
fuituratae suae fastidii
resuauit.

messis

74
Bene autem subditur.

ET IPSUM RAPIET

ARMATUS.

Antiquus namque hostis
quasi in hostem vincitur.
cum mala aperte sugge-
rens humanae menti
bona omnia simul
destruere conatur.

Sed armatus uenit quan-
do bona alia intacta
deserens. latenter alia
corrumpit. Nam saepe
quorundam in intellectu
non temptat. eisque
in sacri eloqui medita-
tione non obiat. sed
tamen eorum uitam in
operatione subplantat.

Qui dum descientiae uirtu-
te laudantur. nequa-
quam suorum operum
clamina respiciunt.

Cumque in fauoris delecta-
tione animus ducitur.
uitae suae uulnera non
medetur. Hunc ergo

armatus hostis rapuit.
quem fraude tectus in alia
deserens. & alia parte
superauit. SEQUITUR.

**ET BIBENT SITIEN-
TES**

DIUITIAS EIVS.

Saepe stultus habet in tem-
poris fontem. sed non
bibet. Quia ingenium
quidem intelligentiae
accepit. sed tamen ueri-
tatis sententias cognos-
cere legendo contempnit.

Scit quia intellegere
studendo praeualet. sed
ab omni doctrinae studio
fastidens cessat.

Diuitiae quoque mentis sunt.
uerba sacrae loquutionis.
Sed has diuitias stultus
oculis aspiciet. & in omni
mentis sui usum minime
adsumit. Quia uerba
legit audiens. magna
quidem esse considerat.
sed ad comprehendenda
haec nullo studio amoris

elaborat. **A**t contra
alius sitim habet ingenium
non habet. amor ad me
dicandum pertrahit
sensus hebetudo contra
dicit. **E**t saepe hoc diu
nae legis eruditione quan
doque studendum intelle
git. quod per negligen
tia ingeniosus nescit.

Huius ergo stulti diuitias
sistentes bibunt. dum
precepta dei quae ingeniosi
fastidientes nesciunt
hebetes amantes adsecuntur.

In his nimirum tenebras
hebetudinis illustratur
oculos amoris. Nam hoc
tardioribus sitis aperit.
quod uelocioribus fasti
dium claudit. Quid
circo ad intelligentiam
alta perueniunt. quia
agere quae intellexerint
uel minima nulla con
tempnunt. **E**t dum
sensus manibus adiubant

8 R
se se ultra altitudinem
ingeniorum leuant.
Unde bene per salomonem
dicitur. **S**tultio manibus
nititur & moratur in
aedibus regis. Plerumque
enim auis quas ad uolatum
pennis subleuat. In uepri
bus resident. **&** stultio
qui ad uolatum pennas
non habet. Nitens mani
bus regni aedificium tenet.

Quia nimirum saepe in
geniosi quique dum per
negligentiam torpent.
in prauis actibus
remanent. **E**t simpli
ces quos ingenii penna
non adiuuat. ad opti
nenda aeterni regni
moenia uirtus opera
tionis leuat.

Stultio ergo dum manibus
nititur in regis aedibus
moratur. **Q**uia illo
simplex per intentionem
recti operis peruenit.

84
quo ingeniosus minime
accenditur. Sed his
auditis quæstio nro
cordi subortur. quur
uel negligentia intelle
gentiæ bonum tribuit.
uel studiosus quisque
sensus sui tarditate
præpeditur. Adquam
citius responditur. dum
protinus subditur.
Nihil in terra sine causa.
Iocisto enim sæpe & de
sidosus ingenium
accepit. Ut de negle
gentia iustius puniat.
Quia quod sine labore
adsequi potuit. scire
contempnit. Sic
iocisto nonnumquam
studiosus. tarditate
Intellegentiæ præmi
tur. Ut eo maiora præ
mia retributionis inue
niat. quomaius studio
inventionis elaborat.
Nihil ergo in terra est

sine causa. quando
& studioso tarditas ad
præmium proficit. & de
sidoso uelocitas ad sup
plicium crescit.

Ad intellegenda autem
quæ recta sunt. Aliquan
do laboris studio. Ali
quando uero dolore per
cussionis erudimur.

Unde cum dictum sit
Nihil in terra sine causa.
Aperte protinus additur.
& de humo egreditur
dolor. Dolor namque
quasi de humo egreditur.
Cum homo ad diuini
imagine conditus. de rebus
insensibilibus flagellatur.
Sed quia per occulta
mentium merita apta
prodeunt flagella
penarum. De humo
dolor non egreditur.
quoniam sensus nri malitia
egit. Ut a rebus insen
sibilibus feriatur.

9
Ecce enim cernimus quomodo
ad correptionem nostram
expectatur imber aënte
terra suspenditur &
caligosus aër in ardere
cente sole siccatur.

Mare procellis tumescen-
tibus saevit & alios
ad transmeandum
susceptos interceptis.
Aliis desideratum iter
effecta in comulum unda
contradicit. Terra
non solum germina
fecundatis inminuit
sed & iam semina accep-
ta consumit. In quibus
nimirum cunctis paten-
ter aspicitur. hoc quod
quidam sapiens de deo
testatur dicens.

Et pugnauit pro eo
orbis terrarum contra
Insensatos. Orbis
quippe terrarum cum
deo contra Insensatos
pugnat. quando

9R
in pæna delinquentium
& elementorum aduer-
sitas militat. Sed ta-
men de humo dolor
non egreditur. quia
res quælibet insensibilis
ad afflictionem nostram
stimulo nostre actionis
excitatur. De humo
dolor non egreditur
quia nequaquam pæna
de ea nascitur creatura
quæ percussit. Sed de ea
proculdubio quæ peccan-
do vim percussionibus
& torrit. Sed curandum
magno opere est. ut cum
in rebus exterioribus
pondere doloris affici-
mur. spem ad superstra-
tendamur. Quatenus
eo mens ad alta perue-
niat. quoniam exterior
pæna castigat.

Unde & apte sublingitur.
" **HOMO AD LABOREM**
" nascitur & auis

aduolandum

Ad laborem quippe homo nascitur. Quia nimirum is qui accepta est preterit ratione considerat. quod ualde sibi sit impossibile. ut hæc peregrinationis sue tempora sine gemitu euadat. Unde bene paulus cum tribulationes suas discipulis enumerat & adiunxit. **I**psi enim scitis quod in hoc positi sumus. Sed in eo quod caro flagellis adficiatur. mens ad appetenda altiora subleuatur. Paulo rursus adtestante qui ait. **E**t dicitur is qui foris est noster homo corrumpitur. tamen is qui intus est renouatur. **D**ecle in diem. **H**omo ergo ad laborem nascitur. & auis ad uolandum.

Quia inde mens ad summa euolat. Unde caro in infimis durius laborat. **P**otest quoque appellatione hominis. carnalium uita signari. Unde paulus ait. **C**um sit enim inter uos zelus & contentio. Nonne carnales estis. quibus paulo post subleuit dicens. **N**onne homines estis. **I**n hac itaque uita homo ad laborem nascitur. quia carnalis quisque cum transeuntia appetit. desideriorum suorum se pondere affligit. **C**rauis quippe est labor. hanc ipsam presentis uitæ gloriam querere. quaesita quandoque percipere. & percepta circumscriptione custodire. **C**rauis labor est hoc cum humana fatigatione adprehendere.

quod is qui adprehensum
non nouerit diu stare
non posse. Sci autem
uiri quia transeuntia
non amant. non solum
nulla temporalium
desideriorum pondera
tolerant. sed & si qua
aduersa ^{confusionem} in ipsis suis
pressuris & languoribus
non laborant.

Quidem flagellis durus.
& tamen deflagellatus
apostolis scriptum est.

Ibant gaudentes a conspectu concilii. quoniam indigni
habiti sunt pro nomine
ihesu contumeliam pati.

Quid ergo eorum mentibus
labor est. quibus
& pena uerberum labor
non est. Homo ergo
ad laborem nascitur.
quia ille huius mundi
ueraciter mala sentit.
qui eius bona inhiante
appetit. Nam cuius

10R
mens ad alta suspenditur.
sub ipsa est quidquid exte
rius contra ipsam mouet.

Bene itaque subditur.

Et auis ad uolatum.

Quia tanto animus a laboris
ad afflictione ^{se} subtrahit.
quantum per spem ad
summa sustollit.

Non non quasi auis paulus
ad uolatum natus fue
rat. qui tot aduersa
sustinens dicebat.

Nostri conuersatio in cae
lis est. & rursus.

Scimus quoniam si terrestris
domus nostra huius habi
tationis dissoluatur.
quod aedificationem
& deo habemus domum
non manufactam aeternam
in caelis. Velut auis
ergo ima transcende
rat. quem adhuc corpore
in terra demorante.
iam in sublimibus spei
pena subleuabat.

^{10^v}
Sed quia nullus suis uiribus
ualētere in alta sustollere
ut cum uisibilibus affligi
tur inuisibilia subleuetur.
Recte mox subditur.

“ **QUAM OBREM EGO**
“ deprecabor dñm. &
“ ad dñm ponam eloquii
meum.

Non a peste dicat.
Illum rogo per quem
hæc tribuiscio. Si enim
hoc per se habere se
crederet & deprecari dñm
non indigeret.
sequitur.

“ **QUI FACIT MAGNA**
“ & inscrutabilia. & mi
“ rabilia absque numero.

Quis omnipotentis dñi
mirabilia perscrutare
sufficiat. quod cuncta
& nihilo creauit.

Quod ipsa mundi fabrica
mira potentiae uirtute
disposita. & super
aera caelum suspendit.

& super abyssum terra
libratur. Quod & rebus
inuisibilibus omnis hæc
uniuersitas ac uisibilibus
existit. Quod hominē
fecit. ut ita dixerim
in breui colligens mun
dum alterum. sed ratio
nalem. Quod hunc
& anima & carne consti
tuens. Inuestigabile
uirtutis dispositione
permiscuit spm & lutum.
Ex his itaq; aliud nouimus.
Aliud & sumus. Sed ta
men mirari neglegimus.
quia ea quæ inconpre
hensibili indagatione
mira sunt. humanis
oculis usu uiluerunt.
Unde fit ut si mortuus
homo suscitatur. In am
miratione omnes & i
liunt. & cotidie homo
qui non erit nascitur.
& nemo miratur. Dum
proculdubio omnibus

constat quia plus sit
creari quod non erat
quam separari quod erat.

Quia arda aaron uirga
floruit cuncti mirati
sunt. Cotidie exarente
terra arbor productur
uirasque pulueris In lig
num uertitur & nemo
miratur. Quia quinque
sunt panibus quinque
milia hominum satiati
creuisse escas. In dentibus
cuncti mirati sunt.

Cotidie sparsa grana
seminum plenitudine
multiplicantur. Spicari
& nemo miratur.

Aquam remel in uinum
mutata uidentes cunc
ti mirati sunt. Cotidie
humus^{or} terre In radicem
uitis adtractur per
botrum in uinum seuer
titur. & nemo miratur.

Mirabilia sunt omnia
quae mirantur homines

14R
neglegunt quia ad con
siderandum ut praedixi
mus usur tor percunt.

Bene autem cum diceret
qui facit magna. Adun
xit statim & inuisibili
lia. Minus enim fue
rat magna & facere
sitamen ea quae facta
sunt perscrutari potuis
sent. Recte subditur
& inuisibilia absque numero.

Quia minoris esse mag
nitudinis si quae In se
tabilia sunt pauca
fuisent. Sed inter haec
sciendum est quia
diuina miracula & sem
per debent considerari
per studium & num
quam discuti per Intel
lectum. Saepe namque
humanus sensus dum
quarundam resum
ratione quaerens non
inuenit. In dubitatione
se uo ragine mergit.

114
Unde fit ut nonnulli homi-
nes mortuorum corpo-
ra in puluere redacta
considerent. Dumque
resurrectionis vim & ra-
tione colligere non por-
sunt. hæc ad statum pris-
tinum redire posse
desperant. Mira igitur
quæ & fide credenda sunt
perscrutanda per ratio-
nem non sunt. Quia si hæc
nr̄is oculis ratio & pan-
derâ mira non essent.
Sed cum his fortasse animis
titubat. necesse est ut
ea quæ per usum nouit.
Nec tamen per rationem
collegit. Ad memoria
reducatur. quatenus rei
similis argumento
fidem roborat. quam
labe factari sua sagaci-
tate deprehendit.
Considerato quippe
humanæ carnis puluere
quorundam mens

concurra desperat.
quando puluis ad carnem
redeat. & redi uiuum corpus
per membrorum linia-
menta componat.
Quando illa terre ariditas
per uentia membra
uiridescat. ac rese per
eorum species formasq;
distinguat. Hoc nimis
comprehendi per rationem
non potest. Sed tamen
credi facile per exemplum
potest. Quis enim ab
uno grano seminis in-
mensam surgere arborem
credet. Nisi certum
hoc per experimentum
teneret. Intanta namq;
uniuiusgrami paruitate
& pæne nulla uide-
bitudine ubi latet ligni
duritia. asperitas corti-
cis. ^{uirtus radice} sapor fructuum
suauitas odorum. colorum
diuersitas. mollities
foliorum. & tamen

quia hoc per experimentum nouimus & uno grano seminis prodire omnia non dubitamus.

Quid ergo est difficile ut puluis in membra redeat dum conditoris potentia cotidie cernimus. Quia & grano ligna mirabiliter & adhuc mirabilius fructus & lignis creat.

Dicat ergo qui facit magna & inscrutabilia & mirabilia absque numero.

Quia diuinorum operum magnitudo nec & qualitate ualeat discutiri nec & quantitate numerari. Unde adhuc subelitur.

QUIDAT PLUUIAM super faciem terrae & irrigat aquis uniuersa. qui ponit humiles in sublimi & merentes erigit in ospitate. Quia amicus beati iob eruditor eius sollicitate credimus.

42R
Necesse est ut haec helifas uerba mystice disseram.

Omnipotens enim dominus terrae pluuiam tribuit cum amentia corda gentium supernae gratiae praedicationis infundit.

Et aquis uniuersa irrigat quia sterilitatem perdit hominis repletionem spiritus ad fructificationem format. Sicut per semetipsum ueritas dicit.

Quibus erit & aqua quam ego dabo ei non sita & in aeternum. Uniuersitas autem nomine homo signatur quia in ipso uera species & magna communio uniuersitatis ostenditur.

Omne namque quod est aut est & non uiuit aut est & uiuit sed nequaquam sentit. Aut est & uiuit & sentit sed non intellegit nec

12^v
discernit. Aut est
uiuunt sentit & intellegit
& discernit. Sunt
namque lapides. Nec tamen
uiuunt. Sunt arbor
ta uiuunt quidem. Nec
tamen sentiunt.
Herbarum namque atque
arborum uita uiridi
tas uocatur. Sicut per
paulum de seminibus
dicitur. Insipiens tamen
quod seminas non uiui
ficatur. Nisi prius mo
riatur. Sunt bruta
animalia uiuunt &
sentiunt. Nec tamen
intellegunt. Sunt
Angeli & uiuunt & sen
tiunt & intellegendum
discernunt. Homo
itaque quia habet esse commune
cum lapidibus. Uiuere
cum arboribus. Sen
tisse cum animalibus.
Discernere cum angelis.
Recte nomine uniuersi

tatis & primum. In quo
iuxta aliquo ipsa uni
uersitas tenditur.
Unde & discipulis ueritas
dicitur. Eunt in maun
dum uniuersum. Prae
dicare euangelium
omni creature.
Omnem uidelicet creatu
ram solum intellegi
hominem uoluit. Cui
commune aliquo cum
omnibus creauit.
Quamuis hoc loco uni
uersa intellegi & aliter
possunt. Sci enim
spiritus gratia cum sibi diu
ter subicit. Pauperes
non respellit. Cum
forter humiliat. Uenire
ad se debiles non recusat.
Cum nobiles collegit
simul & ignobiles ad
prehendit. Cum sapien
tes suscepit. Imperito
rum stultitiam non con
tempnit. Uniuersa

ergo dicitur aquis irrigat.
 quid non in seipsis & omni
 genere hominum ad sua
 cognitionem uocatur.
Possunt autem uniuerso
 rum nomine ipse mosi
 de similitudines designari.
Alius namque elatione
 erigitur. Alius pondere
 timoris inclinatur.
 Alius libidine estuat.
 Alius auaritia anhelat.
 Alius remissione delicit.
 Alius ira feruescit. Sed
 per doctrinam sacri
 eloqui. Dum superbo
 humilitas tribuitur.
 timido confidentia
 praebetur. Luxorio
 sus per castitatis studium
 ab inmundicia tergitur.
Auarus per continentiam
 ambitionis aestu tem
 peratur. Remissus
 zeli rectitudine erigitur.
Iracundus a precipita
 tionis suae & citatione

refrenatur. **U**niuersa
 dicitur irrigat. quia
 uim suis sermonis in sin
 gulis iuxta morum
 diuersitatem format.
Ut hoc in eius eloquio
 quisque inueniat per
 quo uirtutis necessarie
 germen ferat. **U**nde
 per quemdam sapientem
 de manne dulcedine
 dicitur. **P**aratum
 panem de caelo
 praestitisti illis sine
 labore. **O**mne delecta
 mentum in se habente.
 atque omnis saporis in se
 suauitatem habuit.
Quod uidelicet in ore spa
 rum iuxta uoluntate
 edentium sapor em dedit.
 quia diuinus sermo &
 omnibus congruens &
 a se ipso non discre
 pans. qualitate audien
 tum condiscendit.
Quem dum electis quisque

utiliter iuxta modum
suum intellegit. quasi
acceptum manna inuo
luntarium sapore uestit.

Et quia laborem boni ope
ris gloria sequitur. Intri
butionis. post aquarum
inrigatione. Recte sub

QUI PONIT HUMILES

In sublime & merentes

erigit sospitate

IN sublime humiles ponun
tur. quia hi qui nunc

procli amore dispecti sunt.

tunc cum deo iudices ueniunt.

Sicut hoc quod paulo ante

iam diximus. eisdem

humilibus ueritas pollice

tur dicens. Vos qui

secuti estis me. In se genera

cum sederit filius homi

nis. in sede maiestatis

suae. Sedebitis super

duodecim sedes. iudican

tes duodecim tribus isrl.

Tunc merentes dñs sospi

tate erigit. quia hi qui
eius desideris accensi. p
prospera fugiunt. Ad
uersa patiuntur. Crucia
tus persequentium tole
rant. seque ipsos lamenta
castigant. Tanto sub
limiorem tunc sospitate
recipiunt. quanto nunc
acunctis mundi gaudis

deuote moriuntur.

Hinc est enim quod per

salomonem dicitur.

COR quod nouit amaritu

dine anime suae. In gau

dio eius non miscebitur

& traneus. Humana

& enim mens amaritu

dine anime suae scit.

cum aeternae patrie desi

deris accensa peregri

nationis suae paenam

flendo cognoscit.

Sed meus gaudio & tra

neus non miscebitur.

quia qui nunc a merore

conpunctionis alienus est.

Tunc particeps ad laetitiam
consolationis non est.

Hinc est quod in euange-
lio ueritas dicit.

Amen amen dico uobis
quia plorabitis & flebi-
tis uos. mundus autem
gaudebit. uos autem
contristabimini. Sed
tristitia uestra uertetur
in gaudium.

Uos igitur nunc tristitia
quidem habetis. Iterum
autem uidebo uos & gau-
debit cor uestrum. & gau-
dium uestrum nemo aufe-
ret a uobis.

Sospitate
ergo dominus mentes erige-
re dicitur. quia pro se
afflictos temporaliter
uera salute consolatur.

Quod tamen de electis di-
ctum in hac uita nil
obstat intellegi. In sub-
lime quippe humiles
ponuntur. quicum se
& humilitate substernunt.

Alte mentis iudicio cuncta
temporalia transeunt.

Cumque se indignos in omni-
bus aestimant. recte cogi-
tationis & animae huius
mundi gloriam transcen-
dentes calcant.

Uideamus humilem paulum.
Ecce discipulis dicit.

Non enim nosmetipsos
praedicamus. Sed ihesum
christum dominum nostrum. Nos autem
seruos uestros pro christo.

Uideamus hunc humilem
in sublimia iam positum
ait. An nescitis quia
angelos iudicabimus.

Uideamus hunc humilem
in sublimia iam positum
ait. An nescitis quia
angelos iudicabimus.

Fortasse huic exterius
tunc catena religabat.
mente tamen positus in
sublimibus fuerat. quia
iam per spei suae cestrui-
dinem in caelestibus
sedebat. **S**ci itaque uiri

foris inspecti sunt & uelut indigni omnia tolerant. sed dignos se super his rebus confidentes aeternamque gloria cum certitudine expectant. Cumque laborant foris aduersitate persecutionis ad moniti recurrunt. Intrinsicus ad amentis. Et inde cuncta subire despicunt. Interque transire corporaliter & iam semetipsos cesunt. Minas non metuunt quia & tormenta patiundo contempnunt. Hinc enim per salomonem dicitur. Iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Hinc ab eo iterum scriptum est. Non contristabit iustum quidquid ei acciderit. Quia enim recti quique in altam intentionis suae uertice sita sunt

dum moriendo mortem non sentiunt. miro modo eos reproborum iacula & feriunt & non contingunt. In sublime ergo sunt humiles positi. quia unde se in omnibus despiciunt. Inde contra omnia securiores fiunt. Quo contra recte sub baby-lonis specie per prophetam mentis reprobe dicitur. Descende sede in puluere uirgo filia baby-lon sede in terra. Non est solum filiae chaldaeorum. Hoc enim in loco humana mens uirgo non incorrupta ut arbitror dicitur. sed infecunda. Et quia baby-lon confusio interpretatur. Recte infecunda mens baby-lonis filia uocatur. Quae in eo quod nequaquam bona opera germinat dum nullo ordine recte uice

componitur quasi confu-
sione matris generatur.

Sina autem uirgo non in se-
cunda dicitur sed incor-
rupta. Postquam

statum salutis perdidit
ad confusionis suae comu-
lum appellatur quod

fuit. Cuius apte per in-
crepationem dicitur

diuina uoce discende.

In alto quippe humanus
animus stat quando
superius retributionis

inhiat. Sed ab hoc sta-
tu descendit cum turpi-
ter uictus sese defluen-

tibus mundi desideriis
subicit. Cui bene mox
additur. Sed in puluere.

Discendens enim in pul-
uerem se sedit. quia

caelestia deserens terre-
nis cogitationibus asp-
sus in infimis uilerit.

Ubi adhuc ingeminando
sublungitur. Sed in terra.

Nisi aperte & probrant
dicat. Quia ad caelestem
conuersationem noluit
te erigere. sub te & ipso
prostratus in te mens
actibus humiliare.

Unde & necessario protinus
additur. Non est solum
filiae chaldaeorum.

Chaldae namque feroces
interpretantur. Valde
autem feroces sunt.

quia uoluntates propri-
as sequentes. nec suis
parcere moribus sciunt.

Ferocia sunt terrena
desideria. quae non

solum contra praeccepta
conditoris. sed sepe

& iam contra percussione
uerbera duram atque

insensibilem mentem
seddunt. Sed filia

ferocium solum non
habet. quia mens quae

ad amorem mundi &
prauis desideriis nascit.

15^v
Atq; eisdem desideriis
obouratur. In eo quod
se terrenis concupis-
centiis subicit. sedem
iudicii amittit. Nulliq;
apud se solūm præside
quia examine discre-
tionis caret. Quasi
iudicii sui sessione
repellitur. quia pexte-
rioris concupiscentias
uagatur. Lique enim
quod mens quæ intus
consilii sedem perdidit
foras se per desi-
deria innumera
biliter spargit.

Et quia agere intellecta
dissimulat. cæcatur
& iam ut nesciat quod
agat. Et sæpe iusto
iudicio in sua ipsa uolun-
tate relinquitur. & sub
ea quæ anxie appetit.
laboriosa mundi minis-
teria relaxatur.

Unde & apte illic subditur,

Quia ultra non uocaberis
mollis & tenera. Tolle
molā & mole farinam.
Constat nimirum quod
tenere suæ filiae paren-
ter parant. Nec tam
duris atq; seruilibus
hanc operibus affligunt.
Omnipotens ergo dñs.
quasi teneram filiam
uocat. quando dilec-
tā uniuscuiusq; animā
a laboriosis huius mundi
seruitis reuocat. Necdum
& exterioribus actibus
afficitur. ab internis
desideriis induitur.
Sed chaldæorum filia
mollis & tenera non uo-
catur. quia mens prauis
desideriis dedita. In eo
quem anxie appetit.
huius sæculi labore relin-
quitur. Ut foras mun-
do uelut ancilla resuiat.
quæ intus dñm ut filiam
nequaquam amat.

Inoe & molam tollere
 ac farinam molere
 iubetur. Mola in gyro
 ducitur & farina pro
 fertur. Inaqueq; au
 mundi huius actio mola
 est. quæ dum multas
 curas congerit huma
 nas mentes quasi per
 gyrum uertit atque
 & se uelut farinas proi
 cit. Quia seducto cor
 de semper minutissi
 mas & tationes gignit.

Nonnumquam uero
 quicquid alicuius esse
 meritis creditur. posi
 tur. Inqualibet actio
 ne denudatur.

Inoe illic protinus sub
 inferitur. Denuda
 tur pitudine tuam
 discoperi humerum
 reuela. crus transi
 flumina. Inadminis
 tratione quippe operis.
 turpitudine denudatur.

dum uilis mens ablectaq;
 In actionis ostentatione
 cognoscitur. quæ quæta
 prius magna putabat.
Humerum discoperi
 rit. quando opus suum
 quod ignorabatur
 ostendit. Crus reue
 lat. quia quibus desi
 deriorum passionibus
 lucris mundi inhiat.
 manifestat. Flumina
 & iam transit. qui actio
 nis huius sæculi quæ
 cotidie ad terminum
 defluunt. In desinenter
 appat. Dumque alia
 relinquit. Alia adsequi
 tur. quasi semper de
 flumine ad flumen
 tendit. Hæc paucis
 per excessum diximus.
 Ut mens a solio scæ Inten
 tionis & cussa quo laceat
 monstrasemus.

Quia si ad ea quæ super
 ipsam sunt inhiare

ocaber
 Tolle
 rnam
 quod
 paren
 etam
 cur
 affugit
 do
 um
 iler
 imã
 mund
 t. Ne
 tur
 em
 tur
 filia
 nonuo
 em p
 ta. In
 pedit
 bore p
 orum
 illa ser
 n ut p
 m

16^v
cessauerit sub se & ipsa
& iam in desinenter fuit.

Jnalto autem figitur si
amorem temporalium
deserens. ad spem incom-
mutabilis & eternitatis
ligatur. Bene ergo dicitur.

“ **QUI PONIT HUMILES**
“ in sublimi. Atque apte
“ sublungetur. & meren-
“ ter erigit sospitate.

Saepe in hoc mundo & iam
laeti quilibet erecti sunt.
dum de ipsa gloriae
suae prosperitate inau-
mercunt. Sed meren-
ter dñs sospitate erigit.
quia ad flictor suos ad
gloriam uere laetitiae
soliditate sustollit.

Sospitate quippe non
insania erecti sunt. qui
in bonis actibus positi
spem in dñm firma
gratulantur. Non
nulli enim sicut dixi-
mus. & iniquitate

ppetant. & gaudere
non cessant. De quib;

per salomonē dicitur.
Qui laetantur cum male
fecerint. & exultant
in rebus pessimis.

Srursum. Sunt impii
quia securi sunt. ad si-
lustrorum facta habeant.

Hii nimirum non sospi-
tate eriguntur. sed
insania. qui superbi-
unt dum affligi debuer.

Exinde miseri. in exulta-
tione defluunt. unde
abonis flentur.

Freneticorum uide licet
sensib; similes. Insania
qua praevalet uirtute
putant. qui & morbo
esse nesciunt. hoc quod
amplius sanis possunt.

Et quasi creuisse se uirib;
aestimant. dum ad uite
testimum per aug-
menta languoris
ad propinquant.

Quia qui rationis sensum non habent flentur & rideant. Et tanto in magna exultatione se dilatent quanto & insensibiles malum quod patiuntur ignorant.

Sospitate ergo dñs mentes erigit. Quia electorū mens non de presentis uitæ insania sed de certitudine æternæ salutis hilarescit. Unde apte max de hac ipsa prauorum destructione subiungitur.

QUI DISSIPAT COGITATIONES malignorum ne possent implere manus eorum quod ceperunt.

Reproborum mentes pueris cogitationibus semper inuigilant.

Sed plerumq; eis superbia dispensatio obuiat. & quamuis prauitatem consilii nec fracta

aduersitatibus corrigantur ne tamen contra bonos praeualeant eorum uires refrenant. Quos contra miro iudicio agitur. Ut effectum quidem prauis operis caueant & tamen iustæ sententiæ iudicis seos conscientia addicat.

Quod ergo mala cogitant quid ipsi faciunt ostendunt. Quod uero implere mala nequeunt hii contra quos cogitauerant defenduntur.

Unde adhuc bene subdit. **QUI CONPREHENDIT sapienter in astutiâ eorū & consilia prauorum dissipat.**

Sæpe enim nonnulli humana sapientia inflati dum desideris suis diuina iudicia contraire conspiciunt astutis eis reluctari machinationibus conantur.

Et quod aduocatum suum
 umi superne dispensatio
 nis intorqueant. callidis
 cogitationibus insistant.
 subtiliora consilia sequi
 runt. Sed inde uolun
 tatem di peragunt.
 unde hanc immutare con
 tendunt. Atque omnipo
 tentis di consilio dum re
 sistere nituntur obsecunt.
 Quia sepe hoc eius disposi
 tionem apte militat. quod
 ei per humanum studiū
 friviale resultat.
 Sapienter ergo dñs. in ipsa
 eorum astutia compræ
 hendit. quando eius
 consilium humana facta
 & iam tunc congrue
 seruiunt. cum resistunt.
 Quod melius ostendimus.
 si pauca ad medium ger
 tarum rerum exempla
 proferamus. Joseph
 somnium uiderat. quod
 suo manipulo fratrum

eius se manipuli proster
 nebant. Somnium uide
 rat. quod sol & luna se
 cum reliquis stellis adora
 bant. Quæ quia pure
 fratribus retulit. eorum
 corda protinus futura
 dominationis inuidia
 pauoreq; percussit.
 Cumq; ad se uenisse conspi
 ceret. malitia se ueniente
 dixerunt. Ecce somnia
 tor ille uenit. uenite
 occidamus eum. & uidea
 mus quid illi proderunt
 somnia sua. Cuique
 se eius dominio subici
 m&uunt. Somniatorem
 in puteum deponunt.
 Eumq; himahelitis transe
 untibus uendunt. qui in
 ægypto ductus. seruituti
 subditus. luxurie accusa
 tione damnatur.
 Castitatis merito adiutus.
 Prophæcie iudicio ereptus.
 Omni ægypto p̄latus est.

16
Per supernam uero sapientiam
prouidus frumenta
congerit. & futuro
periculo necessitatis
obuiat. Cumque in
orbem famer inruit.
de alimentorum præpa-
ratione sollicitus.

Jacob filios in aegyptum
misit. qui frumento-
rum dispensatione
præpositum ioseph
nescientes inueniunt.

Atque ut mererentur ali-
menta percipere. eorum
dispensatorem compulsi
sunt pronis in terra
cesuicibus adorare.

Pensemur igitur gestere
ordinem.ensemur
quomodo sapienter in
ipsa sua astutia uis diui-
na compræhendat.

Jdeo ab eis ioseph uenditus
fuerat. ne adoraretur.
Sed ideo est adoratus.
quia uenditus.

Astute namque aliquid ^{78R}
agere ausi sunt ut di-
uino consilio mutarentur.
Sed diuino iudicio quod
declinare conati sunt.
renitendo seruerunt.

Inoe quippe coacti sunt
diuinitate peragere.
Unde hanc molliti sunt
astute commutare.
Sed diuinum consilium
dum deuitatur implatur.
Sed humana sapientia
dum reluctatur compræ-
henditur. Timuerunt
fratres. ne ioseph super
eos cresceret. Sed hoc
quod diuinitas disposi-
tum fuerat. cauendum
actum est ut eueniret.

Humana ergo sapientia
in se ipsa compræhensa
est. quæ uoluntate di-
uina. Unde per intentionem
resistit. inde eius imple-
tionem militauit.

Sic saul dum dauid

182
Sublectum cotidiano suc
crescere uirtutum successu
conspiceret. Suam ei in
coniugio filiam spondit.
Atque in eius dotem centum
dari ab eo philistinorum
preputia petiit.
Ut cum prouocatus miles
ultra se exerescere quere
ret inimicorum gladius
traditus uitam finiret.
Sicut scriptum est
Non habet necesse spolia
Nisi tantum centum
preputia philistorum
ut fiat ultio de inimicis
regis. Porro saul cogi
tabat tradere dauid
In manibus philistorum.
Sed dauid dispositionis
intime fauore roboratus
centum se dare perhibu
it. & ducenta preputia
reportauit. Cuius
nimirum operis saul
argumento superatus
superna prouidentia

insipientiae suae est consi
lio conprehensus
Quia unde succercentis
militis uitam se extinguere
credidit. uirtutis eius
gloriam inde comulauit.
Sed quia nonnumquam
astute aliquid sapere
& iam electi moliuntur.
Libet ad medium alium
sapientem deducere & quasi
nuitem consilii astutia
morticium conprehendi
datur demonstrare
Prudenter quippe lonas
sapere uoluit. cum ad
dicandum nineuitarum
penitentiam missus.
Quia electis gentibus iudei
deseri timuit. praedica
tionis officium implere
recusauit. Nauem petiit
fugae tharsis elegit.
Sed protinus tempesta
& oritur. Sors mittitur.
ut uidelicet cognoscatur
cuius mare culpa turbatur.

Jonah in culpa deprehendi-
ditur. In profundo mer-
gitur. Cœco sorbente
deuoratur. Atque illic
gestante belua puenit
quo in sponte contempsit.

Ecce fugitium di temp-
pestar inuenit. Soris
ligat. mare suscipit
belua includit. Quia
obedire auctori suo
uenitur. ad locum quo
missus fuerat. suo reus
carcere portatur.

Jubente dō ministrare
homo propheta iam noluit.
Aspirante dō belua pro-
pheta uoluit.

Conprehendit ergo sapi-
entes dñs. in astutia eorum
quando hoc in usum suae
uoluntatis redigit. per
quos sibi uoluntas huma-
na contradicit.

Per seruentur adhuc he-
braeorum sapientiam.
Ut uideamus quid prou-

oendo. prohibuit. quid
prouidendo. prouocatur.
Certe cum ad redemptoris
nri miracula. excedenti
turbæ confluere. Cum
sacerdotes populi. in
die facibus accensi. mun-
dum post eum in procla-
marent dicentes.

Uio est quia nihil profici-
mus. ecce mundus totus
post eum abijt. Ut ab
illo uim tante concursio-
nis absciderent. finire
eius potentiam morte
conati sunt dicentes.

Expediit ut unus homo
moriatur. & non tota
gens periret. Sed redēp-
toris inanis ad conuinc-
tionē sui corporis. id est
ecclesie ualuit. non ad
separatione in mundos.

Unde et per legem tuam
uel columbae in figura
nri sacerdotis secum tra-
guntur. praecipitur.

194
& non pœnitens abscidi,
Et tunc post mortem corpo-
ri caput inheret. quia
uidelicet mediator dñi
& hominum. idest
caput omnium nostrum
& uere mundationis
hostia. Unde pro nob
mortem pertulit. inde
nobis uerius inheret.
Post sectionem ergo caput
tur turis suo corpori
inheret. quia xpm ab
ecclesia nec mors inter-
ueniens diuclit.
Persecutores igitur per-
egerunt. hoc quod pe-
tiosse moliti sunt.
Intulerunt mortem. ut
ab eo absciderent fide-
lium deuotionem.
Sed inde fides creuit. un-
de hanc se & tingue se
infidelium crudelitas
credidit. Cumque se
æstimant eius miracula
persequendo abscidere.

hæc nimirum compulsi sunt
nesciendo dilatare.
Comprehendit ergo sapien-
ter dñs Inastutia eorum.
quando & hoc ad pietatis
sue obsequium secligit.
quod contra illum humana
crudelitas & arsit.
Iustus namque & misericors
mortalium acta dispo-
nens. Alia concedit propi-
tius. Alia permittit Iratus.
Atque ea ^{que} permittit sic
tolerat. ut hæc in sui con-
siliu usum uertat.
Unde miro modo fit. ut &
quod sine uoluntate dñi
fit. agitur. ut uoluntas
dñi contrarium non sit.
Quia dum in bonum usum
mala facta uertuntur.
eius consilium militant
& iam quæ eius consilium
repugnant. Hinc enim
per psalmistam dicitur.
Magna opera dñi. & que-
sita in omnes uoluntate eor.

Sic quippe eius opera
magna sunt. Ut per
omne quod ab hominibus
agitur eius uoluntatis
& quiritur. Nam sepe
inde perficitur unde
reppelli putabatur.

Hinc rursus dicitur

Omnia quaecumque uoluit
dominus fecit in caelo & in
terra. Hinc salomon
ait. Non est sapientia.
Non est prudentia.

Non est consilium con-
tra dominum. Restat ergo
ut in cunctis quae agimus
superne uoluntatis

inquiramus. Cui uide-
licet & cognite debet nostra
actio deuote famulari
& quasi ducem sultine-
ris persequi ne ei & iam

nolens seruiat. si hanc
superbiens declinat.

Utari enim uis superbi
consilii nequaquam
potest. Sed magna

20R
sibi uirtute hanc tempe-
rat. quise sub eius notis
refrenat. Et usque sibi
pondera leuigat. qui
hanc sublecto cordis
humero uolens portat.

Sed quia persecutorum
superius memoriam
fecimus. qualiter & iam
ea quae sub iuncta sunt
eorum caecitati congru-
at ostendamus.

SEQUITUR

PER DIEM INCURRUNT
tenebras. & quasi in
nocte sic palpabunt
in meridie.

Per diem tenebras incur-
runt. quia in ipsa ueri-
tatis praesentia per fi-
die errore cecati sunt.

Clare quippe per diem
cernitur. Per noctem
uero nostra acies obscurat.

Persecutores igitur redēp-
toris nostri. dum diuinae
uirtutis miracula cernent.

& tamen de eius diuini-
tate dubitarent. In die
tenebrarum passi sunt
quia unum in luce per-
diderunt. Hinc est
quod de eis ipsa lux
ammonet dicens

Ambulate dum lucem
habetis. Ne uos tene-
bre comprehendant.
Hinc est quod de iudea
dicitur. Occidit eis
sol. cum adhuc esset dies.

Hinc est quod uocem pae-
nitentium in se pro-
pheta iterum sumit
dicens. In p[er]egimus
meridie quasi in tene-
bris. In caliginis quasi
mortui. Hinc iterum
dicit. Custas quid
de nocte. Custas quid
de nocte. Dixit custas.
uenit mane & nox.
De nocte & enim custas
uenit. quia huma-
ni generis protector.

& manifestus in carne
apparuit. & tamen
hunc praesens perfidie
suae tenebris iudea mini-
me agnouit. Tibi bene
& uoce custodis additur.

Uenit mane & nox
Quia per eius praesentiam
& noua lux in mundo infa-
ruit. & tamen in corde
infidelium uetusta caeci-
tas remansit. Bene
autem dicitur

QUASI IN NOCTE SIC
palpabunt in meridie.
Hoc quippe palpando
& quisimus. quod ocu-
lis non uidemus.
Judei autem aperta
eius miracula uiderant
& adhuc eum quasi pal-
pantes inquirebant
eum dicebant. Quousque
animam nostram tollis.
Si tu es christus dic nobis palam.
Ecce miraculorum lux
ante oculos aderat.

Et tamen in cordibus
 suis tenebras offendentes
 adhuc requirendo
 palpabant. Quorum
 nimirum excitas ad cœli
 delitatem crudelitas
 & iam usque ad aperta
 opera persecutionis
 exarsit. Sed redemp
 tor humani generis p
 secutorum suorum
 manibus diu teneri non
 potuit. Unde & ita
 protinus subditur.

PORRO SALVUM FACI
 & de gladio oris eorum
 & de manu violenti
 usque pauperem.

Iste quippe iste pauper
 est de quo per paulum
 dicitur. Propter uos
 egenus factus est cum
 diues erret. Quia
 iudæi dñm accusando
 tradiderunt quem
 traditum gentiles occi
 derunt. Potest per

oris gladium accusantium
 hæbreorum lingua signari.

Que quibus per psalmistam
 dicitur. Filii hominum
 dentes eorum utina
 & sagittæ & lingua
 eorum machera acuta.

Quia euangelio & iam
 teste clamauerunt
 crucifige crucifige.

Per uolenti uero manum
 ipsa crucifigens genti
 litas & primitur. Quæ
 in redemptoris morte
 hæbreorum uoces opere
 impleuit. Quis tunc
 hunc pauperem & de
 uolenti manu & de
 oris gladio saluum fecit.

Quia uidelicet redemptor
 noster & uisus gentiliu
 & linguas iudæorum
 moriendo & humani
 tate pertulit. Sed &
 diuinitatis suæ poten
 tiam resurgendo supe
 rauit. Quia uidelicet

21^v
resurrectione quid aliud
agitur. Nisi ut spem uitae
obsequentis infirmitas
nra roboretur. Unde
& bene mox subditur.

ET ERIT EGENO SPES,

Erepto quippe paupere
egenus ad spem reduci
tur. quia humilis fide
lium populus redemp
tore moriente ^{pauore} concuti
tur. sed resurgente
solidatur. Ipsos namq;
primos huius populi
pauperes electos uideli
ca & praedicatores uisa
eius mori perculit. sed
resurrectio ostentare
parauit. Saluator
ergo paupere spem
egenus recipit. quia
resurgente carne dno
fidelis quisq; ad aeternae
uite fiduciam conualescit.
Sed ecce iam inmanifer
ta ostensione ueritatis
uenit. Jam castus

mortem perculit. eamq;
resurgendo destruxit.
Jam resurrectione gloria
ascensionis honorauit.
& tamen hebreorum lin
gua adhuc eum contume
liis lacessisse non desinit.
Quos nimirum aequani
miter tolerat. ut alios
tolerando conuertat.
Atq; alios minime con
uersos quandoq; distric
tus feriat. **T**unc eni
lingua infidelium
effrenatione suae loqua
citas obmutescit.
cum uenisse eum iustum
iudicem uiderit. quem
nunc iniuste iudicauit.
Unde & bene subditur.
INIQUITAS AUTEM
CONTRAHIT OS SUUM.
Os enim suum nunc Ini
quitas adhaere dilatat.
quia humani generis
redemptorem lingua
infidelium contumelias

laccere nequaquam
 cessat. Sed tunc or
 contrahit. cum hoc quia
 non uult per studium
 per supplicium claudit
 quod tamen bene accipi
 & iam de conuersis per
 secutoribus potest.
Saluato enim paupere
 dum egenus ad spem
 redit. contracto ore
 iniquitas obmutescit.
 Quia resurrectionis
 eius clarescente mira
 culo. dum copiosa mul
 tudo fidelium crede
 dit. a redemptoris sui
 iniuriis contumeliisq;
 cessauit. **O**s enim
 suum quod dnm deriden
 do aperuit. iam for
 midando contraxit.
Lib& haec moraliter
 post posita iudaeorum
 significatione trans
 currere. Atq; a prauis
 generaliter quomodo

aguntur indagare.
Iniquorum quippe ho
 minum mentes cum
 quedam a proximis
 bene gesta conspiciunt.
 In extenso laboris sui
 eculeo torquentur.
Et grauem malitiae suae
 penam sustinent. cu
 bona in malis tabescen
 tes uident. Recte
 itaque dicitur.
Per diem incurrunt
 tenebras. quia mens
 eorum cum de aliena
 melioratione affligit.
 de radio lucis obscurat.
Quia saepe in proximis
 dum bona aperte con
 siderant. si qua mala
 lateant inuestigant.
 & sollicitis inquisitionis
 laborant. si quid forte
 quod accusare possint
 inueniant.
Sana quidem membra
 conspiciunt. sed clausis

22^v
cordis oculis uulnus pal
pantes quærunt
Unoe & bene subditur
Et quasi in nocte sic palpa
bunt in meritis
Dies boni operis in proxi
mo exterius luce. Sed
quasi in nocte palpabunt
quia laboris sui intus
tenebras tolerant. per
uenire ad alia quæ rep
hendunt. satagunt de
tractionis aditum quæ
runt. Sed quia hunc
inuenire non ualent.
cæci & terius circueunt.
Quod bene & primitur
cum loth protegentibus
angelis in domo eius
ostium sodomite non
inueniunt. Sicut
scriptum est
Uim faciebant loth
uehementissime & iam
proximum erat ut
frangeret fores. &
miserunt manum uiri

& introdixerunt ad se
loth. clausuruntque
ostium & eos quierant
foris. percusserunt cæci
tatem a minimo usque
ad maximum. Ita ut
ostium inuenire non possint.
Quid est quod malis aduer
santibus intra domum
loth reducantur & munitur.
Nisi quod iustus quisque
cum prauorum insidiis
sustinet ad mentem
revertitur & in perterri
tus manet. Sodomite
autem uiri in domo loth
inuenire ostium neque
unt. quia corruptos ser
mentium contra uitam
iusti. Nullum accusatio
nis aditum deprehendunt.
Percussi enim cecitate
quasi domum circueunt
qui inuidentes facta
dictaque persequuntur.
Sed quia eisdem uitam
iusti. fortis unioque.

ac laudabilis actio obuiat.
errantes nihil aliud quam
paridem palpant.

Bene ergo dicitur. quasi
in nocte sic palpabunt
in meridie. Quia dum
bonum quod uident accu-
sare nequeunt. cecati
malitia malum quod
non uident ad accusatio-
nem quaerunt.

Unde & recte subiungitur.

Porro saluum faciet de
gladio oris eorum & de
manu uiolenti pauperem.

Pauper quippe est. quis
quis apud semetipsum
elatus non est. Unde
per euangelium ueritas
dicit. Beati pauperes
spu. quoniam ipsorum est
regnum caelorum.

Quobus autem modis ad
culpam unusquisque
pertrahitur. Aut de
lectatione enim ducitur.
Aut terrore superatur.

Gladius namque oris
est. Iniquitas per suasio-
nis. Manus autem
uiolenti est. Aduersitas
potestatis. Sed quia
ueraciter humilis qui
hoc loco pauper uocat
quoniam nulla huius mundi
prospera appetit. eo
audenter & iam aduer-
sa contempnit.

Recte dicitur. Saluum
faciet de gladio oris
eorum. & de manu ui-
olenti pauperem.

Acsi aperte dicesetur.
Sic in se dormientes humi-
lium solidat. Uteas ad
perpetrandam nequitiam
nec blandimenta
suasionum pertrahant.
nec dolores suppliciorum
frangant. **S**per quip-
pe in aeternitate animi
eiegit. & iocundo nulla
mala exterius quae tole-
rat sentit.

23
Unde & subditur. & erit
egeno spes. Ad cuius
spei uidelicet fructum
cum pauper peruenerit
omnis elatus obmutescit.

Unde adhuc subditur.
Iniquitas autem contra
hit os suum. Nunc enim
malis bonis derogant
& recta quae agere neg
legunt. haemaliter
obtrectando lacerare
non cessant. Sed tunc
Iniquitas os suum contra
hit. cum iustis quanta
suppetat gloria retri
butionis agnoscit.

Tunc enim eloqui contra
bonos non uacat. quia
malorum suorum digna
retributione lingua
tormenta ligant.

Unde & beneanna pro
phetante dicitur.
Pedes scorum suorum
seruauit. & impu in te
nebris contescerent.

Sed ut electus quisque aeterna
supplicia euadat. Ultra
perennem gloriam pauper
ascendat. Debet hic
a suis flagellis atteri.
quatenus in iudicio ualeat
purgatus inuenire.

In ipsam namque infirmita
tis nostrae pondere deorsum
cotidie ducimur. Nisi
mira manu artificis
per subuenientia flagel
la releuemur.

Unde & subditur.
" **BEATUS HOMO QUI**
corripitur a domino.

Prima uirtus est. ne per
petrare debeant. Sed
uitare peccata.

Secunda autem saltem
perpetrata corrigere.

Sed plerumque culpas non
solum imminentes mini
me uitamus. uerum
& iam ne commissas
agnoscimus. & pecca
toris mens tanto altius

tenebre erit / quanta
nec damnum suae caeci-
tatis intellegit

Unde fit plerumq; diuini
muneris largitatem
ut culpam pene subse-
quatur / & flagella
oculos delinquentis
aperiant quos inter
uitia securitas caecabat

Torpens quippe animus
percussione tangitur
ut excitetur / quatenus
qui statum suae rectitu-
dinis securis perdidit
afflictus consideret
quo laetetur / Huic itaq;
ipsa asperitas correc-
tionis origo fit luminis

Unde & p paulum dicitur

Omne quod arguitur
alumine manifestat

Argumentum ergo salu-
tis est uis doloris

Hinc enim quod salo-
mon ait / Curatio
cessare facit peccata

maxima / Tunc iterum
dicit / Quem diligit
dominus castigat / flagellat
omnem filium quem
recepit / Hinc uoce
angelica ad iohannem
dominus loquitur

Ego quos amo sed arguo
& castigo / Hinc pau-
lus ait / Omnis autem
disciplina in praesenti
quiescit non uideatur esse
gaudii sed meroris

Postea autem fructum
pagatissimum & exi-
tatis per eam reddat
iustitiae / quam uis
ergo conuenire simul
nequeant / dolor & bea-
tudo / Recte tamen
nunc dicitur

Beatus homo qui
corripitur a domino

Quia per hoc quod pecca-
tor dolore correptionis
praemittitur / quan-
doq; ad beatitudinem

24^v
quæ sine interuentu est
doloris eruditur
sequitur

INCREPATIONEM
ergo dñi ne reprobet

Quisquis per culpa percu-
titur sed in querella
sua percussione eleuat

Increpatione dñi repro-
bat qui hanc iniuste
se per pñi accusat

Qui autem non pro pur-
gatione criminis sed
pro fortitudinis pro-
batione feriuntur

Cum causas suæ percus-
sionis inquirunt ne-
quaquam increpatione
dñi reprobari
dicendi sunt quia in
sem&ipsis satagunt
inuenire quod nesciunt

Unde & beatus iob ad
libertatis uerba inter
percussione uerba
erumpens Tanto
de se rectius iudicia

ferientis Interrogat
quanto in se uerius
causas passionis ignorat

Eliphas itaq; quia
hunc percussum non
probationis examine
sed purgationis est
mauit dum libere liter
flagella loqueretur
reprobasse dñi increpa-
tionem credidit

Quem apte & iam heretico-
rum tenere speciem
diximus quomne
quod a sc̃a ecclesia agi-
tur Apud iudiciū suū
semper ad uitium torti-
tudinis inflectunt

Qui uero bona intentione
ad loquendum ducitur
sed non curat discesse
se cui loquitur

Ad huc supernæ dispen-
sationis moderami-
na p̃dicando sublun-
git dicens

Quia ipse uulnerat

ET MEDETUR

percutit & manus eius sanabunt

Quobus modis omnipotens deus uulnerat quos reducere ad salutem curat. Aliquando enim carnem percutit & mentis duritiã suo pauore tabe facit.

Uulnerando ergo ad salutem reuocat cum electos suos affligit & exterius ut interius uiuant. Unde per moysen loquitur dicens. Ego occidam & uiuere faciam. Percutiam & ego sanabo. Occidit enim ut uiuificet & percutit ut sanet. Quia idcirco foras uerba ad mouet. ut intus uulnera delictorum curet. Aliquando autem & iam si flagella

exterius cessare uideantur. Intus uulnera infligit. Quia mentis nostre duritiã suo desiderio percutit. Sed percutiendo sanat.

quia **q**uia terroris sui laculo transfixos ad reusum nos reuocant.

Corda enim nostra male sana sunt. cum nullo dei amore sauciantur.

Cum per peregrinationis sue ærumnã non sentiunt. Cum erga infirmitatẽ proximi nequãlibet minimo affectu languescunt. Sed uulnerantur. ut sanentur. quia amoris sui speculis mentes dei insensibiles percutit. Voxq; has accensibiles per ardorem caritatis reddat. Unde ei sponsa in canticis canticorum sum dicit.

Uulnerata caritate ego
 sum; male enim sana
 anima. atque in huius
 oculi statim caeca secu-
 ritate prostrata. nec
 uidebat dñm nec uidere
 requirebat. **P**ercus-
 sum autem carita-
 tis eius spiculis uulne-
 ratur in intimo affectu
 pietatis. ardens deside-
 rio contemplationis.
Et mirò modo uiuifica-
 tur & uulnere quæ
 prius mortua lacebat
 in salute. **E**t stuat
 anhelat & iam uidere
 desiderat quem fugie-
 bat. **P**ercussione
 enim ad salutem
 reducitur. quæ ad se-
 curitatē quidē in time-
 amoris sui perturba-
 tione reuocatur.
Sed cum sauciata mens
 anhelare in dñm coepe-
 rit. cum cuncta huius

mundi blandimenta
 despiciens. ad superbiā
 se patriam perdesioe-
 rium tendit. **A**d temp-
 tationē protinus uert-
 tur. quidquid amicū
 prius in saeculo blandūq;
 putabatur. **N**am qui
 peccantem amare
 consueuerant. **R**ecte
 uiuentem crudeliter
 impugnant.

Et effectus in dñm animus
 carnis suæ bella tole-
 rat. **I**n qua prius uitis
 seruiens delectabiliter
 lacebat. **V**oluptates
 prisce ad memoriam
 redeunt. & contra-
 dicentē mentem graui
 certamine affligunt.
Sed quia dum transito-
 rio labore atterimur.
 a perpetuo dolore libe-
 ramur. **A**pte sub-
 iungitur.

IN SEX TRIBULATIONIB;

liberabit te & in septimo non tangit te malum

Quid enim senariam numeram quem septimus sequitur Nisi presentis uite operatio discursusque signat

Sexto quippe omnia perficiens hominem concedit & septimo die requieuit

Quis illic septimus uespere non habet quia subsequenter requiem nullus iam terminus claudit Perfectis ergo omnibus requies sequitur quia post bona uite presentis opera retributio aeternae quies inuenitur

In sex itaque nos tribulationibus dominus liberat ne in septima malum tangat Quia per pietatis eruditione presentis

uite labore nos atterit sed in aduentum iudicii auertere abscondit

Ut tanto tunc ad salutem certior exhibeat quanto nunc nos flagellat durius secant Qui apte mox & mala uite presentis & adiutoria supernae protectionis enumerans subdit

IN FLAME ERUES TE de morte & in bello de manu gladii

Sicut fames castus est subtractum subsidium corporis Ita fames mentis est silentium diuinae locutionis

Unde recte per prophetam dicitur Emittam famem in terram non famem panis neque sitim aquae Sed fame audiendi uerbum dei

Quia humana mente cum diuina ad locutio

26^v
desertit. Contra eam
temptatio carnis in
ualescit. Apte
subiungitur. & in
bello de manu gladii,
Bellum quippe patimur
cum carnis nræ temp
tationibus impugna
mur. de quo nimisum
bellam per psalmistam
dicitur. Obumbra
caput meum in die
belli. Quia igitur
reprobi dum famem
uerbi deficiunt. & iam
belli gladio transfi
guntur. Elector
suos dñs & infame
amorte eripit. & in
bello a gladio abscondit.
Quia eorum mentes
dum uerbi sui pabulo
reficitur. Contra
temptationes corpo
ris fortes reddet.
Sed sunt nonnulli quia
si & diuino eloquio

ab interna se fame
reficiunt. silam contra
temptationē praelia
continentiæ uirtute
fulciuntur. Adhuc
tamen percuti humanis
detractionibus mēiunt.
Et sepe dum linguarum
lacula formidant
peccati se laqueo
strangulant. Unde
apte subditur.
" **IN LACELLO LINGUE**
absconderis.
" Flagellum lingue est.
exprobratio in late
contumeliæ. Flagello
linguæ bonos feriunt.
qui eorum opera inri
dendo persecuntur.
Sæpe enim lingua abono
opere dum uituperat
seuocat. & quasi fla
gellum se exerit. quia
dorsum timide men
tis cædit. Hoc flagel
lum lingue electæ

mentē insidiari prophe-
ta conspexerat cum
superbum adiutorium
pollicens dicebat

Jpreliberavit te de laqueo
uenantium & a uerbo
aspero. Uenantes
enim nihil aliud quam
carnem quaerunt

Sed a uenantium laqueo
atq; ab aspero uerbo
eripimur quando
& insidias carnalium
& inrisionum probā
despiciendo superamus.

Aspera quippe eorum
uerba sunt quae bonis
nr̄is itineribus aduer-
santur. Sed asperi-
tatem uerbi euadere est
inrisiones detrahen-
tium dissimulando
calcare. Sc̄a ergo
anima a flagello
linguae absconditur
quia dum in hoc mun-
do honorem laudis

non quaerit. nec contu-
melias detractionis
sentit. Sed sunt non
nulli qui iam derogan-
tium uerba despiciunt
iam inrisiones proni-
lo adtendunt. Adhuc
tamen p̄enas corporis
cruciatus per timescunt.

Antiquus namq; aduer-
sarius ut alecta inten-
tione nos retrahat
multiformiter in pug-
nat. & temptatione
nr̄am modo uerbi
fame modo carnis
cestamine modo fla-
gello sermonis modo
calamitates persecu-
tionis adgreditur.

Sed quia perfectus quisq;
cum in se ipso uicia
uicerit. Statim men-
tem & iam contra
uulnera passionis
accingit. A p̄te
subiungitur

27

” **ET NON TIMEBIS**
calamitatē cum uenerit.

” **S**ci enim uiri quia contra
multa formem aduer-
sarium sepugnare con-
siderant. Semetipsos
In certamine multipli-

Habent enim contra
famem ^{diuini} uerbi pabulum.

Contra ^{belli} uerbi gladium
continentiæ scutum.

Contra flagellum lin-
guæ. Protectionem
patientiæ. Contra
exterius calamitatis
damnum. Interni
amoris adiutorium.

” **U**nde miro modo agitur.
ut quo eos hostis calli-
dus innumeris temp-
tat. eo circumspecti
milites di uirtutibus
ditiores fiant.

” **E**t quia electi quique
dum presentis uitæ
certamina fortiter

tollerant. Interrose
sibi uenturi iudicii secu-
ritatem parant.

” **R**ecte subiungitur

” **I**NUASTITATE ET IN
fame ridebis.

” **T**unc quippe reprobi
uastitatem famemq;
passuri sunt. cum

damnati extremo lu-
dicio ab æterni panis
uisione separantur.

” **S**criptum namq; est.

” **T**ollatur impius ne uide-
at gloriam di. & p
semetipsum dñs dicit.

” **E**go sum panis uiuus.
qui de celo discendi.

” **S**imul ergo ^{eor} uastitas
famesq; cruciat. qui
non solum foras tor-
menta sentiunt. sed
intus & iam in ædiæ
peste moriuntur.

” **U**astat gehennam. quia
concremat. Fames
interficat. quia suam

illis faciem redemp
 tor abscondit
 Bene namque retribu
 tionem interius & te
 riusq; recipiunt quia
 & cogitando miseri &
 operando deliquerunt
 Unde bene per psalmis
 tam dicitur
 Pone eos ut clibanum
 in ignis in tempore uultus
 tui dñs mira sua con
 turbabit eos & deuora
 bit eos ignis. Quod
 enim ab igne deuora
 tur ab exteriori parte
 accenditur. Clibanus
 uero interius inflam
 matur. In tempore
 ergo uultus dñi iniusti
 omnes & ut clibanus
 ponuntur & ab igne
 deuorantur
 Qui apparen te iudice
 cum auisione illius
 eorum multitudo
 repellitur & intus

per desiderium arde
 conscientia & foris
 carnem cruciat gehen
 nam. Potest & iam
 flagello lingue senten
 tia ultimæ anim ad
 uersionis intellegi
 qua districtus iudex
 dicit reprobus
 Discedite a me male
 dicti in igne æternum
 qui paratus est diabolo
 & angelis eius. Justus
 ergo a flagello lingue
 atq; calamitate ueni
 ente absconditur
 quia in tanta distric
 tione sententiæ blan
 de tunc iudicis uoce
 refouetur cum dicitur
 Esuriui & dedistis mihi
 manducare. Sitiui
 & dedistis mihi bibere.
 Hospes eram & colle
 gistis me. Nudus &
 operuistis me. Infir
 mus & uisitastis me.

In carcerem eram & uenistis ad me. Quibus praemittitur

„ Venite benedicti patres
 „ mei possidete paratum
 „ uobis regnum a constitutione mundi

In uastitate ergo & fame iustus ridebit quia cum iniquos omnes extrema ultio percutit ipse de gloria digne retributionis hilarescit.

Nec damnatis iam tunc ex humanitate compatitur quia diuinae iustitiae per speciem inherens inconcussa districtiois intimae uigore solidatur.

Rectas namque in claritate supernae rectitudinis electorum mentes nulla misericordia afficit quia has amiserunt altitudo beatitudinis alienas

misericordia

reddat. Unde bene etiam per psalmistam dicitur.

„ Ridebunt iusti & timebunt & super eum ridebunt & dicent
 „ Ecce homo qui non posuit dominum adiutorem sibi.
 „ Iniquos enim iusti nunc uident & metuunt. Tunc uisuri sunt & ridebunt.

Quia enim modo ad eorum labi imitationem possunt hic habent formidinem. Quia uero damnatis tunc prodesse nequeunt illic non habent compassionem. Eterno itaque supplicio dedit non esse miserendum. In ipsa qua beati sunt iustitia iudicantis legunt. Quia quod suspicari fas non est qualitatem sibi perreptae felicitatis intinunt.

in regnum positi uolunt
 quod implere nequaquam
 possunt. Sed quisquis
 ad uite præcepta se
 dirigit prius quam
 præmia æterna præ
 cipiat. hic iam initia
 securitatis in perpetuum
 securitatis degustat.
 Ut tanquam hostem non
 metuat. Ut interueni
 ente mortis articulo
 uiolentor eius impetūs
 nullatenus porrescat.
 Iustis namque initium
 retributionis est. ipsa
 plerumque in obitu
 securitas mentis.
 Hinc unde & recte
 subiungitur
ET BESTIAM TERRÆ
 non formidabis.
 Callidus quippe aduer
 sarius. bestia terræ
 dicitur. quia ad rapi
 endas mortis tempore
 peccatorum animas

uiolentia crudelitatis
 efferatur. Quos enim
 uiuentes blandiens
 decipit. morientes
 reuens rapit.
 Quo contra de electorum
 ecclesia per propheta
 dñs pollicetur dicens.
 Mala bestia non transi
 bit per eam. Illi igitur
 terræ bestia morien
 tes timent. qui condi
 toris sui potentiam
 uiuentes non timent.
 Scī & enim uiri quia
 diuinæ se formidini &
 medullitus subdunt.
 omne de aduentu ad
 uersarii pondus timo
 ris abiciunt.
 Hinc est enim quod psal
 mista dñm exorat
 dicens. Ne quando
 rapiat ut leo animā
 meam. Hinc rursū
 ait. Exaudi dñs
 orationem meam.

„ cum tribulor. At amore
 „ inimici eripe animam
 „ meam. Quentes quip
 „ pe perfecte timent
 „ iudicem. nemorien
 „ tes metuunt accusa
 „ torem. Hinc bene
 „ ergo dicitur. *Ecce ego
 „ Et bestiam terrae non for
 „ midabis. Ac si apte
 „ diceretur. Qui ablan
 „ diente hoste modo non
 „ uiceris. hunc seuen
 „ tem post modum
 „ non timebis. Sed cum
 „ bene uiuitur. ualde
 „ cauendum est. nemens
 „ despectis ceteris. glo
 „ ria singularitatis
 „ eleuetur. Unde apte
 „ ad memoriam bonum
 „ sociale reducitur. cum
 „ protinus subinfertur.
 „ **S**it cum lapidibus
 „ regionum pactū tuū.
 „ Quasi distincte in mun
 „ do regiones sunt.*

„ ecclesiae gentium
 „ que in una fide posite
 „ mosum linguarumq;
 „ diuersitate diuiduntur.
 „ Quid ergo regionum
 „ lapides. Nisi ecclesia
 „ rum electos accipimus.
 „ Quibus primi instructo
 „ ris uoce dicitur.
 „ Uos autem tamquam
 „ lapides uiui super
 „ edificamini. De quib;
 „ scē ecclesie per pro
 „ phetam dñs pollicetur
 „ dicens. Ecce ego
 „ sternam per ordinem
 „ lapides tuos.
 „ Qui igitur recte uiuit.
 „ pacto se lapidibus regio
 „ num iungit. quia in eo
 „ quod mundi desideria
 „ superat. uitam suam
 „ proculdubio ad scōrum
 „ precedentium imita
 „ tionē ligat. Sed cum
 „ a mundi actione
 „ disiungitur. malignonū

red.

spūum impugnationes
crescunt. Quæ tamen
quomagis in merore
quemquam atterunt.
eo conditori humilius
subdunt. Hinc unde
& subditur

ET BESTIÆ TERRÆ
pacifice erunt tibi.

Notandō prius quod
non ait. pagate. sed
pacifice. Videlicet
non quia pacem ha-
bent. sed quia pacem
faciunt. Hostes quip-
pe callidi dum insidi-
antur affligunt. sed
afflicta mens tanto
magis ad æternam
patriam reditum
diligit. quantum in
erumnoso exilio labo-
riosius uiuit.

Et uerius se gratiæ suæ
adiutoris humiliat.
cum contra se insidias
hostium acriter pensat.

30R
Terræ ergo bestia paci-
fice electa sunt. quia
malignis p̄r cum bono-
rum corda aduersan-
ter deprimunt. hæc
nolentes ad amorem
dñi impellunt.

Inde ergo cum dō pax
robustior oritur.
unde nobis ab aduer-
sariis durior pugna
generatur. Possunt
etiam per terræ besti-
as motus carnis in-
tellegi. quidum men-
tem nr̄am in rationa-
bilis suadendo later-
sunt contra nos bes-
tialiter insurgunt.

Sed cum cor sub diuina
lege præmitur. etiam
carnis incentiua de-
tumescent. Et et-
si temptando submur-
murent. Nequaquam
tamen usque ad effec-
tum operum quasi

ad aperta morsus rapi
 em exsurgant.
Quis enim adhuc in hac
 corruptibili carne sub
 sistens se plene edomat
 cum ille ad tertium
 caelum raptus egregius
 praedicator dicat
 " **I**deo aliam legem in
 " membris meis. repug
 " nantem legi mentis
 " meae. & captiuum
 " me ducentem in lege
 " peccati quae est in mem
 " bris meis. Sed alio
 " est. has bestias in cam
 po operis saeuientes
 aspiciere. Aliud in tra
 cordis caueam frenen
 tes tenere. Redacta
 namque in tra claustra
 continentiae. & si ad
 huc temptando rugi
 unt. usque ad morsu
 tamen ut diximus
 actionis inlicitae non
 excedunt.

Pacificae itaque sunt terrae
 bestiae. quia motus
 carnis. & si per deside
 ria palpitant. aperta
 nos tamen contradic
 tione operis non pug
 nant. Quamuis per
 hoc ipsum quod paci
 fice dicuntur. & iam
 id quod de malignis
 spiritibus diximus non
 inconuenienter accipit.

Motus & enim carnis
 pacem nobiscum do
 faciunt. cum temp
 tando contradicunt.

Nam iusti mens in eo
 quod ad superna diri
 gitur. ex corruptibili
 corpore graui bello
 fatigatur. Quae & si
 quando a desideriis
 celestibus huius mun
 di quamlibet minima
 delectatione tarda
 tur. ipso bello sua
 temptationis impellit.

31 R

Ut illud toto corde
diligat. quod contra
dictio nulla perturbat.

Unde fit ut quietem in
timam ad memoria
seuocet. & carnis sue
inlecebras fugiens.
ad illam pleno amore
suspirat. Considerate enim ex tempta
tione quisq; conpelli
tur. Unde quocecidit.
qui post quam pacem
di deseruit. rixam
sibi contra se exurgere
sem&ipsum sentit.

Ut tunc uerius uidet de
securadi delectatione
quid perdidit. qui
ad se dilapsus suam
in se contumeliam
inuenit. Pax enim
ergo nobis terrae ber
tiae faciunt. quia
motus carnis dum
nos temptando lacer
siunt. ad amorem

quid&is intime Inpel
lunt. Bene autem
subditur.

” **ET SCIENS QUOD**
” pacem habeat taber
” naculum tuum

In scriptura sacra
aliter pax plena
dicitur. Atq; aliter
inchoata. Inchoata
quippe ueritas disci
pulis dederat. cum
dicebat. Pacem
relinquo uobis. pace
meam do uobis.

” **E**t plena symeon desi
” derauerat. cum exora
” re & dicens. Nunc
” dimittis seruum tuum
” dne. secundum uerbu
” tuum in pace.

Pax enim nra ex desi
deriam conditoris
Inchoatur. & mani
festa autem uisione
perficitur. Plena
quippe tunc erit.

cum mens nra nec
 ignorantia caecatur
 nec carnis suae impug-
 natione concutitur,
 Sed quia eius exordia
 tangimus cum uel
 mentem dō uel carne
 menti subiugamus.
 Tabernaculum iusti
 habere pacem dicitur
 quia uidelicet eius
 corpus quod mente
 inhabitat aperuer-
 sis desideriorum mo-
 tibus sub iustitiae dispo-
 sitione refrenatur.
 Sed quid prodest percon-
 tinentiam carnem
 restringere si mens
 se per compassionem
 nesciat in proximi
 amore dilatare.
 Nulla namque est casti-
 tas carnis quam non
 commendat suauitas
 mentis. Unde post
 pacem tabernaculi

aperte subiungitur

" **ET UISITANS SPECIEM**
 " tuam non peccabis,

Species quippe hominis
 est alter homo.

Recte enim species nra
 dicitur proximus
 noster quia in illo
 cernimus quid ipsi sumus.

Corporali enim uisita-
 tione ad proximum
 gressu accessimus
 spiritali uero non
 gressu sed affectu
 ducimur. Speciem
 ergo suam uisitat
 quisquis ad eum quem
 similem sibi per natu-
 ram conspiciat passibus
 amoris tendit.

Ut in altero sua conside-
 rans ex se ipso colligat
 qualiter infirmanti
 alteri condescendat.
 Speciem suam uisitat
 qui ut in se alterum
 reficiat se in alterum

pensat. Hinc namq;
 per moysen ueritas
 cum gesta describeret
 gerenda signabat
 dicens. Protulit ter
 ram herbam uiuentē
 & adferentem semen
 iuxta genus suum.
Lignumq; faciens fruc
 tum. & habens unum
 quodq; sementem
 secundum speciē suā.
Lignum quippe secun
 dum speciē suam
 semen protulit. cum
 mens nra ex se consi
 derationem in altero
 colligit. & recti operis
 germen parit.
Hinc quidam sapiens
 dicit. Quod tibi
 non uis fieri. aliq;
 nefeceris. Hinc
 in euangelio dñs dicit.
Quæ uultis ut faciant
 uobis homines. & uos
 facite illis.

Non aperte diceret.
Speciē urām in altero
 uisitāte. atq; ex uobis
 m& ipsis cognoscite.
 quid uos oporteat
 aliis exhibere.
Hinc paulus ait.
Factus sum iudæis. tam
 quam iudæus. ut iude
 os lucrarer. & his
 qui sub lege sunt. qua
 si sub lege essem. cum
 ipse non essem sub
 legem. Ut eos qui sub
 lege erant lucrifacerē.
Et his qui sine lege sunt.
 quasi sine legem esse.
 cum sine legem dñi non
 essem. sed in lege esse
 xpi. & paulo post.
Omnia omnibus factus
 sum. ut omnes facerē
 saluos. Neque enim
 egregius prædicator
 ut quasi iudæus fieret.
 ad perfidiam erupit.
 Neque ut quasi sub lege

errā. ad carnale sacri-
ficiū redit. Neque
ut omnibus omnia
fierē simplicitatē men-
tis in erroris uarietate
commutauit. Sed con-
dicendo ad propin-
quauit infidelibus
non cadendo. ut uide-
licet singulos in se susci-
piens. & se in singulis
transfigurans. con-
patiēdo colligerit.

in illi offere
uoluntatē
S ita ipse utilis errā.
quod impendi sibi ab
aliis recte potuissē.

Et tanto uerius unicuique
essenti concurrerit
quanto salutis eius
modum ex propria
consideratione dedi-
cissē. Bene ergo dicitur.

” **ET UISTIANS SPECIE**
” tuam non peccabis.

Quia tunc peccatum
plene uinctur. cū
ex sua similitudine

unusquisque perpen-
dit. quomodo in proxi-
mi dilectione dilate-
tur. Cum uero au-
tius caro restringatur.
cum mens uirtutibus
exercetur. restat ut
loquendo quisque doce-
at uitam. quam mori-
bus seruat. Ille namque
uberis fructus prædi-
cationis colligit. qui
semine bone opera-
tionis præmittit.

Unde post pacem ta-
bernaculi. & speciei
nr̄e uisitationem
recte subiungitur.

” **SCIENS QUONIAM**
” multiplex erit semen
” tuum. & progenies
” tua sicut herba terre.

Post pacem quippe
tabernaculi post
speciei nr̄e uisita-
tionē semen iusti
multiplex surgit.

Quia nimirum post
 membrorum macera-
 tionem ac morum
 magnitudinem tan-
 to ei facundius predi-
 cationis uerbis tribui-
 tur. quanto hoc in
 eius pectore perfecti
 operis exaratione
 praeuenitur. Ille
 namque bene loquen-
 di facundiam habet
 qui sinum cordis per
 recte uiuendi studia
 extendit. Ne loquen-
 tem conscientia
 praepedit. cum uita
 lingua ante cedit.

Hinc est quod aegyptii
 seruitio publico
 Ioseph dispensante
 subiecti. cum iure
 regis semetipsos tra-
 dentes humiliant
 frumenta & iam ad
 semen reportant.
 Frugem quippe ad aesu-

& iam liberi accipimus
 cum & sacro eloquio
 passemur. & tamen
 ad quaedam quae in hoc
 mundo appetimus
 in multis uoluptatibus
 uagamur. Sed resur-
 facti & ad semen fru-
 menta percipimus
 quia dum bene deo sub-
 dimur. & iam uerbo
 praedicationis replemur.

Et quoniam magna prolix
 fidelium sequitur
 cum se praedicatione
 prerogatur.

Post multipliciter
 seminis. recte subiungit.

ET PROGENIES TUA
 sicut herba terrae
 Iusti progenies herbae
 terrae comparatur
 quia qui de eius limita-
 tionem nascitur
 dum a se presentem
 uita gloriam
 deserit. spe in aeterna

uindescit. Uel certe
 iusti progenies sicut
 herba ortus. quia dū
 uiuendo monstrat
 quod praedicando
 asserit multitudo
 sequentium innumera
 biles surgit. Sed quisq;
 iam terrena desideria
 despicit. quisquis se
 per actus uitae opera
 extendit. nequaquam
 ei sufficit magna & te
 rius agere. nisi & iam
 per contemplationē
 ualeat interna pene
 trare. Unde & apte
 protinus subinfertur.
 " **I**NCREDIERIS IN HA
 " bundantia sepulchri.
 " sicut infertur aceruus
 " tritici in tempore suo.
 " Quid enim sepulchri
 " nomine. Nisi contem
 " platiua uita signatur.
 " quatenus quasi ab hoc
 " mundo mortuos

sepe lit. dum terrenis
 desideris susceptor min
 timis abscondit.

Ab aeternitate quippe uita
 mortui & iam sepulta
 per contemplationē
 fuerant. quibus pau
 lus dicebat. Mortui
 enim estis & uita uŕa
 abscondita est cum
 xp̄o in dō. Actiua
 quoq; uita sepulchrum
 est. quia a prauis nos
 operibus mortuos tegit.
 Sed contemplatiua p
 fectius sepelit. quia
 a cunctis mundi actio
 nibus funditus occidit.
 Quisquis ergo iam in se
 contumelias carnis
 edomauit. de actiua
 in contemplatiua eque
 uita pulcher disputat.
 super est ut mentem
 per studia sc̄ae opera
 tionis exerceat.
 Et quisquis iam mentē

34R

per sc̄a opera dilatat
 super est ut hanc usq;
 ad secreta intime con
 templationis extendat.
 Neque enim perfectus
 praedicator est qui
 uel propter contempla
 tionis studium operan
 da negligit. Uel prop
 ter operationis instan
 tia contemplanda
 post-ponit. Hinc est
 enim quod abraham
 coniugem mortuam
 in sepulchro duplici
 sepeluit. Quia numi
 rum perfectus quisq;
 praedicator. & tincta
 a praesentis uitae deside
 ris. Animam suam
 sub bone operationis
 tegmine & contempla
 tionis abscondit.
 Et a carnali concupis
 centia sub actiua
 contemplatiuaque
 uitae quasi insensibiles

latae. quae prius mundi
 desideria sentiens
 mortaliter uiuebat.
 Hinc est quod humani
 generis. redemptor.
 per diem miracula
 in urbibus exhibet.
 & ad orationis studiu
 in monte pernoctat.
 Ut perfectis uidelicet
 praedicatoribus innu
 at. quatenus nec
 actiuam uitam amore
 speculationis funditus
 deserant. nec contem
 plationis gaudia pe
 nitentis operationis
 nimietate contemp
 nant. Sed quicūq; con
 templantes sorbeant
 quod occupati erga
 proximos loquentes
 refundant.
 Speculando quippe
 in diuinitate surgitur.
 Sed praedicando ad pro
 ximi utilitate reditur.

34
Unde apud moysen dum
in sacrificio uacca
mactatur offerri cum
hyssopo lignoq; cedrino
bistinctus cocculus pre-
cipitur. Uaccam quip-
pe mactamus cum
carne a lasciuia sua
uoluptatis & tingimus
quam cum hyssopo lig-
noq; cedrino ac cocco
offerimus quia
cum maceratione
carnis sacrificium
fidei spei & caritatis
adolemus. Ysopus
quippe inter nastra
mundate consuevit.
& per psalmum dicitur
Fidem mundans corda
eorum. Lignum
cedrinum nulla
putridine defecit
quia spem caelestium
terminus non consu-
mit. Unde & per
psalmum dicitur

Regenerauit nos in spem
uiuam per resurrec-
tionem ihu xpi ex mor-
tuis in hereditatem
in corruptibilem &
incontaminatam
& inmarcescibilem.
Cocculus rubeo colore
flammescit quia
quem implet caritas
incendit. Unde &
ueritas in euangelio dicit
" Ignem ueni mittere
in terram. Sed bistinc-
tus cocculus offerri
praecipitur ut uide-
at ante internu iudi-
cis oculos caritatis
& proximi dilectione
coloretur. Quatenus
conuersa mens nec sic
pro amore di quidem
diligat. Ut curam
proximi utilitatemq;
postponat. Ne sic
pro amore proximi
occupata in se uat.

Ut quidem funoratus
 desens ignem in se
 super miramoris & tan
 quatur. Quisquis ergo
 semetipsum doctam
 sacrificium obtulit
 si perfecta desiderat
 cuset necesse est ut
 non solum ad opera
 tionis se latitudinem
 Uerum & iam ad culmi
 na contemplationis
 extendat. Sed inter
 haec magnopere senti
 endum est. Quia ut
 ualde inter se diuersae
 sunt conspersionis
 animorum. **N**onnulli namque homi
 num ita otiose men
 tes sunt. Ut si eos la
 bor occupationis exci
 piat. in ipsa operis
 occupatione subcubat.
Et nonnulli ita inquisi
 ti sunt. Ut si uacatione
 laboris habuerint

gravius laborent
Quia tantum deteriorer
 cordis tumultus tole
 rant. quanto eis
 licentius ad cogitatio
 nes uacant. **I**nde
 necesse est ut ne quida
 mens ad exercitacione
 se inmoderati operis
 dilatare. Nec in quida
 ad studium contempla
 tionis angustat.
Saepe enim qui contem
 plari omni quidam pote
 rant. occupationibus
 pressi ceciderunt.
Et saepe occupati dum
 bene humanis usibus
 uiuerent. gladio suae
 inquisi & tincti sunt.
Hinc namque est quod
 nonnulli inquisi spiritus
 dum plus & quisunt
 contemplando quam
 capiunt. usque ad per
 uersa dogmata esum
 punt. **N**ouum ueritatis

discipuli esse humiliter
neglegunt. magistri
errorum fiunt.

Hinc per semetipsam

ueritas dicit.

Si oculus tuus dexter
scandalizat te. erue
eum & proice abste.
bonum tibi est cum
uno oculo in uitam intra
re quam cum duos ocu
los habentem mitti
in gehennam ignis.

Quae quippe uitae actiua
uidelicet & contempla
tiua. Cum seruantur
in mente quasi duo
oculi habentur in facie.

Dexter namque oculus
contemplatiua uita
est. Sinister actiua.

Sed sunt nonnulli ut
diximus. qui discere
intueri summa & spa
lia nequamquam pos
sunt. & tamen alta
contemplationis.

adsumunt. atque id
circo in perfidie fouea
intellectus prauo erro
ris dilabuntur.

Hos itaque contemplatiua
uita ultra uires adsump
ta cogit aueritate
cadere. quos in statu
suae rectitudinis hu
militer poterat sola
actiua custodire.

Quibus recte hoc quod
praefati sumus ueri
tas dicit. Si oculus
tuus dexter. Scanda
lizat te. erue eum
& proice abste.

Bonum tibi est cum uno
oculo in uitam. Intra re
quam duos oculos ha
bentem mitti in gehennam
ignis. Ac si aperte
diceret. Cum ad con
templatiua uitam
idonea discretionem
non sufficit. solam
securius actiua tene.

Cumq; in hoc quod pro magno elegis defecis. eo contentus esto quod pro minimo attendis.

Ut si per contemplatiua uitam aueritatis cognitione compelleris cadere. Regnum celorum per solam actiua ualeas saltim luscus intrare. Hinc rursu dicit. Quis scandali zauerit unum de pusillis istis qui in me credunt. Expedi ei ut suspendatur mola asinaria collo eius. & mergatur in profundum maris.

Quid per mare. Nisi saeculum. Quid per molam asinariam. Nisi actio terrena signatur. Quae dum colla mentis per stulta desideria stringit. hanc in laboris circuitu

mittit. Sunt itaq; nonnulli. Siquidem terrenas actiones deserunt. & ad contemplationis studiu humilitate postposita ultra intelligentiae uires surgunt. Non solum se in errorem deiciunt. sed infirmos quosq; agremio unitatis diuidunt. Qui ergo unum de minimis scandalizat. melius illi fuerat ligata ad collo mola asinaria in mari proici.

Quia nimirum per uerse menti. & perditius esse potuiss. Ut occupata mundo terrena negotia agere. quamq; contemplationis studia ad multorum perniciem uacare.

Rursum nisi quibusdam mentibus contemplatiua

Handwritten signature or mark at the bottom center of the page.

uita potius quam acti-
ua congruet. Ne-
quaquam per psalmis-
tam dñs dixerat.

„**Q**uacate & uide quomodo
ego sum dñs. Sed in-
ter hæc sciendum est
quia sepe & pigras
mentes amor ad
opus excitat. & in-
quitas in contempla-
tione timor refrenat.
Anchora enim cordis
est pondus timoris.
& plerumque fluctum
cogitationum quat-
tur. sed per disci-
plinæ suæ uincla
retinetur. Neque
hoc tempestas suæ
Iniquitatis ad nau-
fragium pertrahit.
quia in diuini amoris
litore perfecta cari-
tas astringit.
Unde necesse est ut
quisquis ad contem-

plationis studia pro-
perat. semetipsum
prius subtiliter interro-
get quantum amat.
Machina quippe mentis
est. uis amoris. quæ
hanc dum amundo
& trahit. In alta sustollit.
Prius ergo discutiat
si summa Inquirit
diligit. diligens timet.
Si nouit incognita aut
amando conprehē-
dere. Aut non conpre-
hensa timendo uenerari.
In contemplatione
& enim mentem si amor
non excitat. teporis
sui torpor obscurat.
Si timor non adgrauat
sensus hanc planitia
ad nebulam meroris
leuat. & cum clausa
ei secretorum ianua
tardius aperitur
ab ea longius ipsa sua
p̄sumptione repellitur.

artoris.

Quia inrumpere appetit.
hoc quod non inueniens
quaerit. Cumque
superba errore proue
ritate percipit. quo
quasi intus gressum
porrigit. foris tendit.

Hinc est quod legem
daturus dñs in ignem
fumoq; descendit.

Quia & humiles per
claritatem suam osten
sionis inluminat. &
superborum oculos
per caliginem erro
ris obscurat.

Prius igitur mens ab
appetitu gloriae
temporalis atq; ab
omni carnalis concu
piscenciae delectatio
ne tergendae est. &
tunc ad aciem con
templationis erigenda.

Unde & cum lex accipi
tur. populus a monte
prohibetur.

37R
Quidelicet qui infirmis
adhuc mentibus terrena
desiderant. conside
rare sublimia non
presumant.

Ubi & recte dicitur.
Si bestia tetigerit
montem lapidabitur.

Bestia & enim in monte
tangit. cum mens
in rationabilibus
desideriis suborta ad
contemplationis
alta se erigit.

Sed lapidibus percuti
tur. quia summa
non sustinens. ipsi
superni ponderis icti
bus necatur.

Qui igitur culmen ad
prehendere perfec
tionis nituntur. cum
contemplationis
axem tenere deside
rant. prius se in cam
po operis per excessi
tum probent.

ut solliciti sciant si mala
 nulla iam proximis
 inrogant si inrogata
 a proximis æquanimi
 ter portant. Si sub
 iectis bonis tempora
 libus nequaquam mens
 læticia soluitur. Si sub
 tractis non nimio
 merore sauciatur.

si subiectis
 Ac deinde perpendant
 sicum ad se & ipsos
 Intraorsus redeunt.
 In eo quod spalia
 rimantur nequaquam
 secum rerum corpora
 lum umbras trahunt
 uel fortasse tractas
 manu discretionis
 abigunt. Si incitū
 scriptum lumen uiderē
 cupientes cunctas
 cistum descriptionis
 suæ imagines depri
 munt. & in eo
 quod super se contin
 gere appetunt.

uincunt quod sunt.

Unde recte nunc dicitur.

„ **INCREDIERIS IN HA**
 „ **BUNDANTIA SÆPULCHRŪ**

Vir quippe perfectus
 ssepulchrum in habun
 dantia ingreditur.
 quia prius actiue uitæ
 opera congregat &
 post modum casus
 sensum per contempla
 tionē mortuum huic
 mundo funditus
 occultat. Ubi &
 apte subditur.

„ **SICUT INFERTUR**

„ aceruus in tempore suo.

Actionis namq; tempus
 primum est. contem
 plationis & extremum.

Unde necesse est ut per
 fectus quisq; prius
 uirtutibus mentem
 exerceat atq; hanc
 post modum in horreū

quidam condat.

Hinc est enim quod

is quem legio demo
 num oño tubente de
 reliquid. A saluatoris
 in peder discedere cum
 salutis auctore ^{esse} con
 cupiscit nolente

Sed tamen ei ipsa quae
 salutem contulit
 ueritas dicitur

R euertere primum in
 domum tuam & narra
 quanta tibi fecerit dñs.

Cum enim quamlibet
 parum de diuina cog
 nitione percipimus
 sed ne ad humana
 lam nolimus & pro
 ximorum necessitatib;
 onera recusamus

Quidem contemplatio
 nis. quærimus. nihil est
 aliud nisi hoc quod
 sine labore refecit.
 amamus. Sed sana
 tor nos ueritas. ad do
 mum mittit. narrare
 quæ nobiscum acta

runt præceptis
 U t uidelicet prius mens
 & sudat in opere. &
 post modum reficitur.
 debeat per contem
 plationem. Hinc est
 quod iacob pro rachel
 seruit. & liam accepit.
 ,, eiq; dicitur. Non est
 ,, consuetudinis in terra
 ,, nrâ. ut minor ser ante
 ,, tradamus ad nuptias.
 ,, quam maior

Rachel namque uisum
 principium. Lia autem
 laboriosa dicitur.

Et quid per rachel
 nisi contemplatiua.

Quid per liam nisi
 actiua ^{uita} signatur.

In contemplationem
 quippe principium
 quod dicitur est queritur.

In operatione autem
 sub graui necessitate
 fasce laboratur.

Unde rachel pulchra

* reredir. uerba doct. tria cepit. & legiones suas simul.

sed stentis. Lia autem
lippa est & fecunda. Quia
nimirum mens cum contemplan-
di otia appetit plus uide-
sed minus dō filios
generat. Cum uero
ad laborem se praedi-
cationis dirigit. pro-
minus uide & sed amplius
parit. Post haec
ergo complexus ad
rachelem iacob per-
uenit. quia perfectus
quisque ante actiua
uitae ad fecunditate
iungitur. & post con-
templatiuae ad seque
copulatur. Quia
enim contemplatiua
minor quidem tempo-
re sed merito maior
est quam actiua. In
sacris euangelii uerbis
ostenditur. In quo due
mulieres diuersa egisse
referuntur. actiua quippe
redemptoris nri uerba audientia ad pedes illius sedebat.

Martha autem corpo-
ralibus ministeriis
insistebat. Cumque
contra mariae otio
marthae quereret
audiuit. Martha
marthae sollicita es
& turbaris erga plurima.
Porro unum est neces-
sarium. Maria
optimam partem
elegit. quae non aufer-
retur ab ea.

Quid enim per maria
quae uerba dñi non
recedens audiebat.
Nisi contemplatiua
uita exprimitur.
Quid per martham. & te-
rioribus obsequiis
occupata. Nisi actiua
signatur. Sed mar-
thae cura non re-
henditur. mariae
uero & iam laudatur.
Quia magna sunt actiuae
merita. sed contēplatiuae

residens

potiora. Unde nec
 umquam auferre pars
 marie dicitur: quia
 actiue uite opera
 cum corpore transe
 unt. Contemplatiue
 autem gaudia melius
 & sine conualescunt.

Quod bene ac breuiter
 exzechiel propheta
 exprimit cum uolan
 tia animalia contem
 platur ait. Simili
 tudo manus homi
 nis subter pennas
 eorum erant.

Quid enim per pennas
 animalium. Nisi con
 templationes possu
 mus dicere scorum
 quibus ad summa
 transuolant & ter
 rena deserunt esse se
 in caelestibus librant.

Quid per manus. Nisi
 operationes accipi
 mus. Quia cum

in proximi se dilant
 amore bona que pre
 ualent & iam corpo
 raliter administrant.

Sed manus eorum sub
 pennis sunt. quia
 actionis sue opera
 uirtute contempla
 tionis uniant.

Potest & iam per sepul
 chrum non solum
 in hac uita nra conte
 platio. Sed quies
 eterna & intime
 retributionis intelli

Jn qua tantum uerius
 quiescitur. quantum
 in nobis corruptionis
 uitam perfectius
 negatur. In habun
 dantia ergo sepul
 chrum ingreditur.
 quia post congesta
 uitae presentis opera
 mutabilitate sua
 plene mortuus. In se
 creto uere luminis

39^v
occultatur. Unde
et per psalmistam di-
citur. Abscondes
eos in abditis uultu tu
a conturbatione ho-
minum. Quod bene
etiam comparatio
adiuncta commendat
cum subditur.
Sicut inferitur aceruus
intempore suo.
Frumentum quippe
in segete sole tangit.
quia in hac uita hu-
mana anima respec-
tu superni luminis
inlustratur.
Pluuias accepit quia
ueritatis eloquio
pinguescit. Vento
concutitur. quia
temptationibus exer-
citur. Quae secum
crescentes paleas por-
tat. quia nequiore
contra se cotidie
uitam peccantium

tolerat. Atque ad
astam deductum. tritu-
rationis pondere pre-
mitur. ut a palearum
conexione saluatur.
Quia mens nostra celesti
discipline supposita.
dum correctionis fla-
gella percipit. a socie-
tate carnalium mun-
dior recedit.
Et relictis paleis ad hor-
reum ducitur. quia
foris remanentibus
reprobis. electa anima
ad supernae mansio-
nis gaudia aeterna
subleuatur. Bene
ergo dicitur.
INGREDIERIS IN
abundantia sepul-
chrum. Sicut infer-
tur aceruus intempore
suo. Quia dum ad
flictionem iusti
praemia patrie caeles-
tis inueniunt.

quia post pressuras
 ad horreum grana
 deferuntur. & in
 alieno quidem tem
 pore persecutiones
 sentiunt. Sed in sua
 persecutione requies
 cunt. Electis
 quippe tempus alie
 num est. uita praesens.

U^{no} & quibusdam ad
 huc infidelibus ueri
 tas dicit. Tempus
 meum nondum uenit
 tempus autem ur̄m
 semper est paratum.

E^t rursum. Haec est
 hora ur̄a. & potestas
 tenebrarum.

S^{epulchrum} ergo in te
 pore suo sicut frumen
 ti aceruus ingreditur.
 quia ille aeterna requi
 em percipit. qui pri
 us hic ut ab obscure nois
 paleis liber sit. disci
 plinae pressura sentit.

^{40R}
 Elifaz uero quia & in
 locutionis suae serie
 tabernaculum. lapi
 des. bestias. semen.
 herbas. sepulchrumq;
 nominauit. quod
 non haec iuxta litte
 ram dixerit. ipse Innu
 uit. qui post cuncta
 ilico subiungit.

“ **E**cce hoc ut inues

“ **I**tigauimus ita est.

^{uerbis} **L**iquet profecto quod
 in his nihil ab eo iuxta
 superficiem dicitur.
 quia nimirum ante
 faciem non iacet. quod
 inuestigatur.

Q^{uid} ergo haec inuesti
 gante indicat. Nisi
 quia in uerbis & terio
 ribus interiora quae
 sient demonstrat.

S^{ed} post cuncta ad
 stultitiam lactantiae
 peruenit. qui proti
 nus subdit.

400
Quo auditorū mente per
tracta quanta liba
doctrina mens polle
at grauis eius imperi
tia est uelle docere
meliosem. Unde &
ea que ab amicis recte
prolata sunt ab altero
no arbitre non recte
iudicantur. In eo
namq; uim suae
rectitudinis amittunt
quo auditorum
non congruunt.

Quia & medicamina
uises per dunt cum
sanis membris adpo
nuntur. In omne
ergo quod dicitur
necesse est ut causa
tempus & persona
pensetur.

Si uerba sententiae
ueritas roborat. Si
hanc tempus congru
um postulat. Si & ue
ritatem sententiae.

& congruentia tem
poris personae quali
tas non impugnat.

Ille enim laudabiliter
specula emittit
qui prius hostem
quam feriat conspi
cit. Male namq;
artem ualide comua
subigit. qui sagittam
tam fortiter diri
gens fert.

EXPIIIT

LIBSEXTS

INIPIIT

LIBSEP

TIMVS

